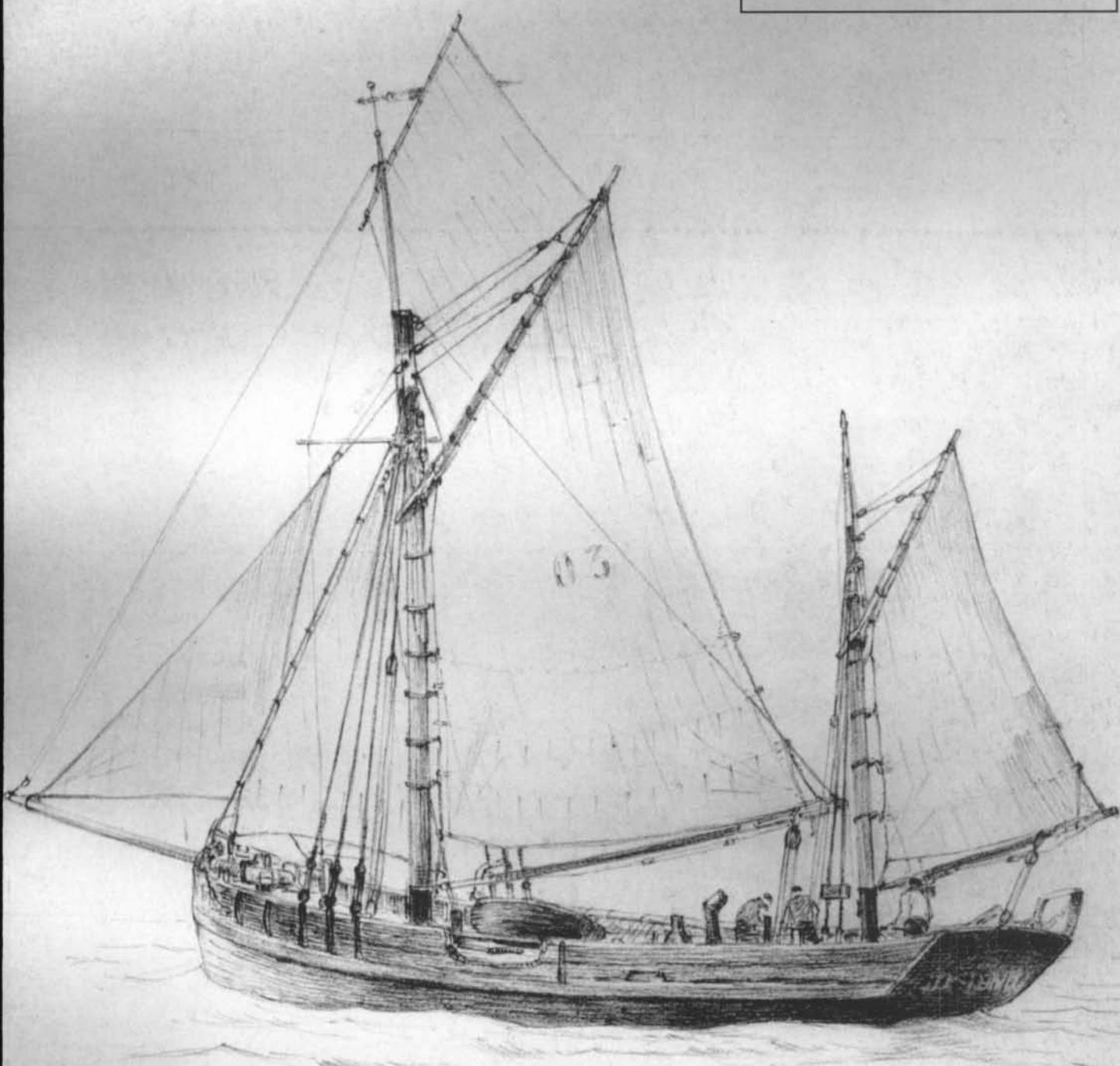

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

MAANDBLAD

FEBRUARI 2004

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

lid van de unie der belgische periodieke pers

maritiem tijdschrift

Neptunus v.z.w.

Postbus 17

8400 Oostende

Tel. en Fax: **059/80.66.66**

e-mail: **vzw.neptunus@pi.be**

Neptunus een Belgisch Maritiem tijdschrift

Met informatie

..... over de **Marine**

..... over de **koopvaardij**

..... over **vreemde oorlogsbodems**

..... over ons **maritiem verleden**

..... over de **havenactiviteiten** en

over nog zoveel meer **interessante maritieme aangelegenheden**

Abonneer U

of schenk uw vrienden of kennissen een abonnement

Jaarlijks abonnement: € **15**

Beschermd abonnement: € **20**

Weldoend abonnement: € **30**

te storten op rekening **473-6090311-30**
van Neptunus, Postbus 17, 8400 Oostende

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" (V.Z.W.).

Prijs Cultuurraad Oostende 1996.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de CULTUURRAAD OOSTENDE en HEEMKUNDE WEST-VLAANDEREN.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.

Tekstovername toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 33

NUMMER 2

MAAND februari 2004

Prijs per los nummer: 1,50 €

IN DIT NUMMER

- blz. 36: **M. Capon:** Velo Club De Zeemeeuw Oostende (deel 5).
- blz. 42: **R. Jansoone:** Oostende en de zeevisserij tijdens de eerste wereldoorlog (7).
- blz. 48: **S. Vandaele:** De Oostendse culinaire gastronomie (2).
- blz. 50: **F. Gevaert:** Nieuwjaarskaarten uit het interbellum.
- blz. 53: **E. Smissaert:** Oostende, opnieuw "Koninklijke Residentie"?: afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956 (deel 3).
- blz. 63: Reglement fotowedstrijd.
- blz. 64: **I. Van Hyfte:** Ensor en de Amsterdamse kunsthandelaar J.H. DE BOIS.
- blz. 66: **G. Daniels:** De beelden in de Koninginnelaan: correcte verklaring van hun betekenis.
- blz. 68: Jaarverslag 2003.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

Verantwoordelijke uitgever: Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.

Hoofdredacteur: Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24

750-9109554-54

000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter:

Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter:

Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris:

Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. en fax 059507145.

E-mail: de.plate@pandora.be

Penningmeester:

Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel. en fax 059708815.

E-mail: falise.jp@planetinternet.be

Leden:

Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.

Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Valère PRINZIE, Euphrosina Beernaertstraat 48, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Nadia STUBBE, Blauwvoetstraat 7, 8400 Oostende.

Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.

Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer:

Serge VAN DAELE: Coupurestraat 7, 8450 Bredene.

Roger JANSOONE: Eikenlaan 12, 8480 Eernegem.

Michel CAPON: Westlaan 9, 8400 Oostende.

Emile SMISSAERT: Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.

Ferdinand GEVAERT: Duinenstraat 40, 8450 Bredene.

Ivan VAN HYFTE: Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.

Gerard DANIELS: Muscarstraat 25, 8400 Oostende.

De Oostende Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

FEBRUARI ACTIVITEIT

Donderdag 26 februari 2004 om 20 uur

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF Oostende, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **ONTSTAANSGESCHIEDENIS EN EVOLUTIE VAN ONZE KUST**

Spreker: dhr. **Rene VANDERCRUYSSSEN**

Ons Plate-lid, Rene VANDERCRUYSSSEN, is Lange Nelle-gids en natuurgids.

Met deze geïllustreerde voordracht neemt hij ons mee langs onze kust, van 10.000 jaar geleden tot heden, en blikht hij ook naar de toekomst.

Hij serveert ons een mix van cultuur en natuur. Wellicht denken wij onze kust goed te kennen? Maar kan ik een bevredigend antwoord geven als iemand mij vraagt:

- hoe zit dat nu eigenlijk met de getijden?
- hoe zijn onze duinen gevormd?
- is er een verklaring voor de aanwezigheid van die typische kustvilla's (Anglo-Normandische stijl) aan onze kust?
- welke rol speelde koning Leopold II in de opbloei van ons kusttoerisme?
- En wist je al dat "boarebrekers" geen golfbrekers zijn?
- Men zegt wel eens dat onze kust bijna volgebouwd is! Maar is dat echt zo?
- Of is er nog, meer dan we vermoeden, heel wat moois te zien en te beleven?

Wil je straks, als het weer lente wordt, nog meer genieten van onze kust, mis dan deze avond niet.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor alle belangstellenden.

VELO CLUB DE ZEEMEEUW OOSTENDE (deel 5)

door Michel CAPON

CYCLO-CROSS KAMPIOENSCHAPPEN 1926-1939

Van bij het ontstaan van Velo Club De Zeemeeuw, werd jaarlijks op een zondag in de loop van de maanden januari of februari een *cyclocross* voor de clubleden ingericht. In de beginfase golden deze veldritten enkel als oefenwedstrijden. Vanaf 1926 werd overgegaan tot het opstarten van een *cyclocross kampioenschap*. Alle bij de Velo Club aangesloten renners namen aan deze wedstrijd deel, *ongeacht hun categorie*.

De week vooraf werd in groep overgegaan tot verkenning van het parcours. Deze competitiewedstrijden werden niet zoals heden op een gesloten omloop verreden, maar wel als een wegrit met onderweg de nodige natuurlijke hindernissen.

Het *eerste kampioenschap* greep plaats in 1926. In datzelfde jaar werd vanuit de liefhebberscategorie de juniorafdeling opgericht. De *liefhebbers* reden voor prijzen *in natura*, dus echte amateurs. De "*juniors*" of betaalde liefhebbers werden vergoed in *geldprijzen*.

De *inschrijvingen en het vertrek* van het kampioenschap grepen plaats in "*Café Sport*" in de Timmermansstraat 53 te Oostende. Deze staminee werd eerst uitgebaat door medestichter Leon HINDRYCKX en daarna door Henri VANHOECK. De *aankomstlijn* lag rechtover het "*Hôtel de Bruges*", de Smet de Naeyerlaan 10, wijk Hazegras. Het vertrek was voorzien om 14 of 15 uur. Na de wedstrijd konden de renners zich *wassen en kleden* in de "*Afspanning Den Haan*" (hoek Fortuinstraat/Vrijhavenstraat) uitgebaat door het echtpaar Petrus STAELENS en Sidonie VAN SLAMBROUCK.

Normale wegwijzer: Vertrek Café Sport Timmermansstraat- Sportstraat - Jungbluthlaan- Palace Hotel - Koersplein - Albert Park (Mariakerke) - Raversijdestraat - Dorpstraat - op het strand tot aan de Koninginnelaan - naar Maria-Hendrikapark - VGO-plein - Conterdam - Sas-Slijkens - rond de Spuikom - Bredene-aan-zee - De Haan (controlepost) - Koninklijke Baan - aan het militair hospitaal naar het strand - terug over de duinen aan het Fort Napoleon - Slijkensesteenweg - naar de aankomst Hôtel de Bruges, de Smet de Naeyerlaan.

1926: Eerste kampioenschap.

Winnaar werd René TACK uit Lombardsijde. Hij reed op fietsen *Jupiter* van constructeur Gentiel MARES uit de Kerkstraat, Oostende. Evenwel, de uitslag werd geschrapt.

Het verslagboek van 14 februari 1926 noteert: "*Door reden en een slechtgehouden controle hebben een groot gedeelte van de renners den aangeduide weg niet afgelegd en om deze reden heeft het bestuur beslist van geen uitslag te geven en van de geschonken prijzen onder de renners te verdelen*".

1927: Maurits DEJONCKHEERE vóór Sylveer MAES;

1928: Eduard VANMASSENHOVE vóór Maurice "MINISTER" VANDENBUSSCHE.

1929: Sylveer MAES vóór Louis VERSTRAETE (Conterdam-Stene).

1930: Uit het verslagboek van 28 januari 1930:

"Voor het cyclocrosskampioenschap van de club op zondag 2 februari worden volgende prijzen uitgelooft: Aan den overwinnaar Schaal; vervolgens twee tuben; één frein speciaal; één paar piste pedalen, één kist sigaren. Een tube, frein speciaal en piste pedalen worden geschonken door Gentiel MARES, een tube door de voorzitter en de kist sigaren door den lokaalhouder".

Winnaar: Leon DELANNOY vóór Louis VERSTRAETE;

1931: Sylveer MAES vóór Camiel SCHALLIER.

1932: Henri VERMINCK vóór Leon BAERT.

1933: Uit het verslagboek van de bestuursvergadering van 31 januari 1933:

"Cyclocross van 19 februari. Het vertrek zal plaats hebben aan het "Café Sport, Timmermansstraat en aankomst op de Smet de Naeyerlaan. De renners kunnen zich wasschen en kleeden in het lokaal "Den Haan". De verkenning van den weg zal gedurende de week gedaan worden door een paar bestuursleden en op zondag 12 februari te 10 uur 's morgens door al de renners in groep".

Winnaar: Romain MAES voor Camiel SCHALLIER;

1934: Romain MAES vóór Pol MAES en Camiel SCHALLIER.

1935: Romain MAES.

Uit "T CLUBKRANTJE" van V.C. De Zeemeeuw, overgenomen uit "Het Laatste Nieuws" van maandag 11 februari 1935 (A. GEVAERT):

"31 deelnemers betwistten bij droog weer het clubkampioenschap veldrijden van de veloclub De Zeemeeuw uit Oostende. Wegens de goede staat van de wegen was de bereikte snelheid zeer hoog. Reeds vanaf de aanvang ontsnapten Romain en Pol MAES, Karel JANSSENS en Emiel CLAEYS. Bij de ingang van het Maria-Hendrikapark wist Cyriel LUST de leiders te vervoegen, waarna Romain MAES alleen ontsnapte en te Bredene een voorsprong had van 150 m. op het peloton (...). Nadat de duinen doortrokken waren, werd Romain MAES ingelopen door Pol MAES en Cyriel LUST. Deze drie renners betwistten het pleit in de eindspurt (...).

Uitslag: 1. Romain MAES (beroepsrenner) de 35 km in 1 u.9'15".

2. Pol MAES (onafhankelijke)

3. Cyriel LUST (liefhebber)

4. R.TACK op 8"

5. Leo BAERT op 1'15"

6. Maurits MAES

Verder: 9. Albert PAUWELS

10. Odo INGHELBRECHT

15. Alfons DUMON

Uit het verslagboek van dinsdag 12 februari 1935:

"...Kampioenschap van West-Vlaanderen cyclo-cross te Reningelst .... We zullen zondagmorgen te 10 uur vertrekken aan "Café Den Haan". Romain TAVERNIER zal zijn camion lenen voor de velos en de auto's van Remi VANBELLEGHEM, Gentiel MARES, F. VYAENE en Romain MAES zullen de renners vervoeren..."

1936: René TACK (junior van Lombardsijde) vóór Cyriel LUST;

In dat jaar had De Zeemeeuw 8 beroepsrenners: Sylveer MAES (Zevokote) - Romain MAES (Zerkegem) - Pol MAES (Bredene) - Maurice MAES (Snaaskerke) - Camiel VANISEGHEM (Conterdam) - Odiel VANHEVEL (Eernegem) - Jozef DEVOS (Heist) - Leon JORIS (Brugge).

1937: Zondag 21 februari 1937. Prijzen 500 Fr., te verdelen onder 15 renners: 100-70-60-50-40-30-25-25-20-20-15-15-10-10-10.
Winnaar: Pol MAES vóór Cyriel TOMMELEIN;

1938: Gelijk: René TACK en Isidoor TOMMELEIN;

1939: Verslagboek:

Cyclo-cross van 12 februari 1939. *De voorzitter zal zorgen voor de noodige mannen langs den weg en tevens op voorhand den weg verkennen rond het militair hospitaal.*"

Voorbeschouwing in de Zeewacht van 11 februari 1939:

"Deze proef dient als schifting voor het kampioenschap van West-Vlaanderen dat te Westouter zal plaats hebben op 19 en dezer. De best geklasseerde renners zullen verkozen worden. Inschrijving en uitreiking der rugnummers in Café des Sports Timmermanstraat, waar de afrit zal plaats hebben te 14 uur. De aankomst wordt aan het lokaal Hôtel de Bruges voorzien. We wenschen onze moedige meeuwtjes voor hun eerste "sortie" veel geluk."

Wedstrijdverslag (1):

"Na een eerste ontvluchting van PAUWELS, die een puike koers reed, wist MAELBRANCKE met DEMEULENAERE te vervoegen aan den Meiboom en in het zicht van Den Haan kreeg ook VAN OUTRYVE voeling met de leiders. Deze renner zou weldra opnieuw lossen, terwijl MAELBRANCKE zijn twee clubmakers in den steek liet en alleen naar de aankomst snelde. Ook PAUWELS zou DEMEULENAERE achter zich laten om een mooie en welverdiende tweede plaats te veroveren.

...Een woordje lof aan Albert PAUWELS die gansch den koers door op het voorplan stond en slechts op 't einde de knie moest leggen... .

Orde der aankomsten: 1. André MAELBRANCKE, de 25 km in 1u 7'

2. Albert PAUWELS

3. August DEMEULENAERE op 1'

4. André VAN OUTRYVE op 2'

5. Pol DECLOEDT op 4'

Van de 14 vertrekkers waren er 10 aangekomen.

VERWIJZINGEN

(1) Uit De Zeewacht 18/02/1939

Verdere Bronnen: - archief Amedée GEVAERT
- eigen verzameling

1936: Kampioen De Zeemeeuw: beroepsrenner Camiel VAN ISEGHEM.

Van links naar rechts:

Remi VANBELLEGHEM (voorzitter) – X – DEPOORTER (Luxor) – Camiel VAN ISEGHEM – Louis DEBUSSCHERE (aannemer) – Pierre STEEMAN (XX) – Jozef SCHABALLIE (Torhout) – Félicien MARKEY (journalist).

(XX) Pierre STEEMAN

Was politieagent van 1924 tot 1962 (mededeling van Daniël DESCHACHT). Deze zeer op eerbied en gezag ingestelde fiere politieagent werd in de volksmond “de Bruggeling” genoemd. Hij was bij de bevolking nagenoeg niet gekend onder zijn officiële familienaam STEEMAN. Hij was altijd fijn uitgedost. In een handomdraai kon hij, als de gelegenheid zich voordeed, zijn speciale ring aan zijn vinger laten bewonderen. Wilde steeds goed geïnformeerd zijn, en daarom vereerde hij bekende staminees met zijn bezoek. Daardoor kon het eens gebeuren dat hij te diep in het glas gekeken had. Kleine bengels van 't Hazegrass liepen hem dan na en zongen in koor: “Bruggelieng

je gat stienkt
van ouderdom
je gat wordt krom”.

Hij kan in een minimum van tijd dit brandje blussen. Een harde vermaning volstond om hun het zwijgen op te leggen.

1935: Brussel – Oostende voor liefhebbers.

Foto genomen vóór de start op de Keizer Karellaan te Koekelberg met volgende Zeemeeuwrenners (van links naar rechts):

Firmin VERMEERSCH – “Nonkel CHAREL” – X – Henri 'T JONCK (Snaaskerke) – Albert PAUWELS – Camiel LEROY (“sigaretje”) – Jozef LOWAGIE (Brussel, kampioen van België 1933, geen Zeemeeuwrenner) – René NEYT – Emiel CLAEYS (Opex) – Theo HOSTE – Frans RONSELÉ (Oudenburg) – René BROCK

1933: Zeemeeuwrenners vóór de start.

Van links naar rechts: Leo EVERAERT – Marcel HOSTE – Albert PAUWELS – Lucien LAUWEREINS – Achiel VANHOVE – Theo HOSTE. Zittend: Evert VERCRUYSSSE.

1933: Koers ingericht door Velo Club " De Lustige Pedaalridders" in de nabijheid van het hulplokaal, café "Bij Zwarte Victorine", Leffingestraat (het hoofdlokaal was gevestigd in "Café Sportwereld" bij Julien VAN THOURNOUT, Vander Sweeplein 3 – vanaf 1945 Ernest Feysplein).

Van links naar rechts: Zeemeeuwrenners Albert PAUWELS – Albert PYLYSER – Marcel X – Lucien LAUWEREINS – Charles JANSSENS (Mariakerke) – Theo HOSTE – "Nonkel CHARLES" – Odo INGHELBRECHT.

door Roger JANSOONE

11. KLEINE VISSERIJ, GROTE GEVOLGEN

De toelating tot het heropstarten van de kleine kustvisserij – hoe belangrijk ook als bijdrage tot de voedselvoorziening – was vanwege de bezettende overheid een gunstmaatregel die te allen tijde weer kon worden ingetrokken. Overigens gingen de Duitsers, meer bepaald mariniers van de Kriegsmarine, met in beslag genomen boten zelf ook wel voor eigen rekening gaan vissen, wat voor hen vrij eenvoudig was vermits onder hun dienstplichtigen uiteraard heel wat vissers en zeelieden waren. Of met andere woorden: zelf hadden zij er geen behoefte aan, dat de Oostendse kustvisserij een nieuwe start zou kennen.

In die ongemakkelijke toestand moest er dan ook niet veel verkeer gaan, of er werd onmiddellijk bedreigd met stopzetting van de visserij-activiteiten. En zelfs toen eind april 1915 voor het eerst gesprekken werden aangeknoopt met het oog op het heropstarten van de visserij, leek een bizar incident omtrent een reisduif heel de zaak weer op de helling te zetten. Reeds kort na de bezetting begonnen de Duitsers zeer moeilijk te doen aangaande het bezit van duiven. Vanuit hun standpunt was dit ook nogal logisch, daar in die tijd – toen vrijwel nog geen radioverkeer bestond – inderdaad nog veelvuldig gebruik werd gemaakt van reisduiven voor het overbrengen van berichten (pas door de uitvinding van de triode in 1907 was het mogelijk geworden continue radiogolven uit te zenden op verschillende frequenties en van groot vermogen, waardoor geleidelijk de radiotelegrafie kon worden uitgebreid tot de radiotelefonie). Het Stadsbestuur zag ook wel in dat, wegens de nabijheid van het front, het plaatselijke duivenbestand – ofschoon onder strikte controle van de bezetter – op een bepaald ogenblik een boel narigheid met zich kon brengen. Daarom stelde het zelf voor, in een brief d.d. 15.02.1915 aan de Ortskommandant, dat alle nog resterende duiven ter beschikking zouden gesteld worden van de Kommandantur. Deze ging hier echter niet op in. Hierop meende het Stadsbestuur te mogen aannemen, dat het aldus al het mogelijke had gedaan om eventueel onheil van die kant te voorkomen.

Groot en pijnlijk was dan ook de verrassing, toen op 2 mei 1915 de burgemeester en de stadssecretaris 's morgens ontboden werden bij de Division-Intendant Dr. Meissner, om daar te vernemen dat bij beslissing van Vice-Admiraal en Division-Kommandant Jacobsen, aan de Stad Oostende een boete werd opgelegd van niet minder dan een miljoen Reichsmark, “tot bestraffing van een poging tot spionage”. Het bleek dat er was vastgesteld dat op 1 mei een poging was gedaan “om vanuit Oostende een bericht te zenden aan de vijand” en dat dit zou gebeurd zijn met een duif die nabij Middelkerke door een Duitse scherpschutter was neergeschoten. In ieder geval moest het Stadsbestuur zorgen voor de onmiddellijke uitbetaling van dit bedrag, “zoniet zullen de strengste dwangmaatregelen gebruikt worden”.

Het hoeft geen betoog dat deze mededeling in Oostende voor heel wat opschudding zorgde, niet in het minst omdat de Stad dit kolossaal bedrag onmogelijk zelf kon ophoesten... en er voorts niet moest gerekend worden op een of andere lening. Er bleef het Stadsbestuur niets anders over dan, met de moed der wanhoop, de Duitsers ervan te overtuigen dat het hier niet kon gaan om een Oostendse duif. In eerste instantie vroeg burgemeester Liebaert dat via het nummer op de ring, de eigenaar van de duif zou opgespoord worden. Intussen waren reeds op 3 mei, op bevel van het Oberkommando, alle 1.700 reisduiven gedood die in Oostende officieel geregistreerd waren.

Dat de Duitsers in alle staten van opwinding waren, was eigenlijk nogal begrijpelijk, want het met de duif overgezonden bericht – waarvan de inhoud op 4 mei aan het Stadsbestuur werd kenbaar gemaakt – bevatte inderdaad belangrijke inlichtingen van militaire aard. Doch, na heel wat

onderhandelingen en touwtrekken, werd op 18 mei uiteindelijk heel de zaak in der minne geregeld en voor gesloten verklaard toen Vice-Admiraal Jacobsen schriftelijk liet weten dat het onderzoek ten slotte had uitgewezen dat de stad Oostende “geen aandeel heeft gehad in de in kwestie komende oplating der briefduif”. Het lied “k zit zo gern op mijn duivenkot” bestond toen nog niet, maar in ieder geval ging een zucht van opluchting doorheen Oostende.

Dit incident toont ten overvloede aan, hoe gespannen de verhouding was tussen de bevolking en de wantrouwige en kittelorige Duitse bezetter. Uiteraard was dit geen gunstige voedingsbodem waarop een positieve sfeer zou kunnen opgebouwd worden met het oog op een meer toegeeflijke houding van de bezettende overheid ten aanzien van de noden van de bevolking. Het mocht dan ook een klein wonder genoemd worden, het heuglijke feit dat desondanks op 20 mei 1915 – zo kort na al de herrie omtrent de spionageduif – voor het eerst opnieuw mocht uitgevaren worden ter zeevisserij, zij het onderhevig aan zeer strikte beperkingen en voorwaarden.

Eén van die voorwaarden was – zoals eerder vermeld – het toekennen van een “Schein” (van zeer tijdelijke duur) door de Oberkommandantur in Brugge. Dat dit aanleiding zou geven tot moeilijkheden, lag volkomen in de lijn der verwachting. Zo geschiedde het dat reeds op 30 mei de vissersvaartuigen niet meer konden uitvaren, heel eenvoudig omdat de “Schein” vervallen was en een nieuwe “Schein” nog ergens onderweg was vanuit Brugge. De Kommandantur was uiteindelijk ertoe bereid de boten te laten uitvaren zonder “Schein” ... maar met aan boord van iedere sloep een soldaat van de Kommandantur. Deze soldaten hadden duidelijk geen zeebenen, want zij werden bijna allen behoorlijk zeeziek en kwamen in belabberde toestand weer aan wal. Daarna zijn er geen problemen meer geweest in verband met de “Schein”.

Doch daarmee waren de moeilijkheden nog niet volledig van de baan. Ondanks het uitdrukkelijk verbod om te gaan vissen tot ter hoogte van het “Palace Hotel”, was er op 19 juni toch een visser die zich in de verboden zone waagde. Zoals kon verwacht worden, werd hij al vlug opgemerkt vanuit Nieuwpoort, met als gevolg een hevige beschieting vanuit de geallieerde kustbatterijen. De Ortskommandant kon hiermede niet lachen, en als straf moesten alle boten gedurende twee dagen in de haven blijven.

Intussen begonnen de besommingen langzamerhand te stijgen. Op de eerste verkoopdag (21 mei) werd in de vismijn een totale bruto-besomming van 108 frank genoteerd, doch in de daaropvolgende dagen werden waarden bereikt van ongeveer 400 frank en zelfs tot 600 frank. Gaandeweg normaliseerde zich de toestand in voldoende mate om een nieuw en aangepast reglement voor de verkoop in de vismijn op te stellen. Dit gebeurde bij beslissing van de burgemeester d.d. 26.06.1915, hetgeen luidde als volgt:

VERKOOP VAN VIS

De Burgemeester van Oostende,

Overwegende dat de tijdsomstandigheden de noodzakelijkheid opdringen wijzigingen aan te brengen in de manier van verkoop van de ter vismijn te koop aangeboden vis;

Overwegende dat de goedkope voeding der bevolking het hoofddoel is dat de verantwoordelijke bestuurders moeten betrachten, en dat het er bijgevolg op aan komt, doeltreffende maatregelen te nemen tegen de opkoping uit winstbejag of woekerhandel;

Gezien art.94 der Gemeentewet,

BESLUIT :

Art. 1 – Ieder persoon die zich in de stedelijke vismijn aanbiedt om vis te kopen, moet drager zijn van zijn broodkaart en mag enkel één lot per dag aankopen. De loten worden gevormd onder voorbehoud van goedkeuring door de Bestuurder der vismijn.

Art. 2 – Het afstaan van gezinsbroodkaarten is verboden, alsook de aankoop door vishandelaars.

Art. 3 – De overtredingen van de schikkingen van het tegenwoordig besluit worden gestraft met een geldboete van 1 tot 25 frank en een gevangzetting van 1 tot 7 dagen, hetzij gezamenlijk, hetzij afzonderlijk.

20. - De oude vismijn in Oostende, in de volksmond "De Cirk"

Het "visserij-akkoord" met de bezettende overheid ging wel uit van de stelling dat de vangsten bestemd waren voor de voedselvoorziening van de bevolking (waaraan de burgemeester in bovenstaand besluit trouwens nogmaals herinnerde). Dit nam echter niet weg dat reeds van bij de aanvang af en toe door Duitse officieren pogingen werden ondernomen om zich een deel van de vangst toe te eigenen ... wat echter telkens op krachtig verzet stootte vanwege de burgemeester, hierbij verwijzend naar de voorwaarden zoals opgelegd door de Kommandantur. Op 4 juli had een Duits officier zelfs het lef, een torpedoboot in zee te sturen die alle uitgevaren sloepen dwong onmiddellijk terug binnen te varen. De reden hiervoor lag in het feit dat, met het oog op een groot banket in "Hôtel de l'Océan", al de tong (behalve de "slips") aan hem moest worden afgestaan. Maar ook hier moest hij bakzeil halen tegenover de kordate houding van de burgemeester.

Los van de Duitsers waren er natuurlijk ook de klassieke problemen die de visser ook in vreedstijd kent, zoals storm, schipbreuk, drenkelingen, reddingsacties en bemanningsleden die omkomen op zee.

Een eerste ongeval gebeurde op 17 augustus 1915. Een bootje kantelde bij het uitvaren van de haven, doch de twee bemanningsleden konden gered worden. Anders verging het met de O.38 op 4 september, ingevolge een storm die plots was opgestoken. De boot kapseisde en de drie opvarenden poogden al zwemmend het strand te bereiken. Twee slaagden hierin, doch de derde, een jongen van 17 jaar, werd meegedreven door de stroming en verdronk. Deze jongen, Alfred Nassel, was aldus de eerste op zee omgekomen visser sedert het heropstarten van de visserij. In het gezin Nassel was dit een ontstellend drama, want er was reeds een zoon gesneuveld aan het front, terwijl nauwelijks vier maanden voordien nog een andere zoon gestorven was. Wat de O.38 betreft, deze spoelde aan op het strand van Wenduine, in nog vrij goede staat, en de eigenaar bekwam van de Kommandantur de toelating om het bootje terug naar Oostende te brengen.

Al met al deden er zich met die bootjes nogal wat ongevallen voor, meestal omdat ze zich soms wat te ver in zee waagden of bij een plotse storm niet snel genoeg konden gaan schuilen in de haven. Ook de Duitsers die voor eigen rekening uitvaardden, bleven hiervan niet gespaard; zo is het geval bekend van een "Duitse" boot die omkantelde en waarvan de drie opvarenden al zwemmend het strand wisten te bereiken.

Intussen hadden de Duitsers een stoomboot (de "Martha") ingeschakeld als visserijwachtschip. De voornaamste opdracht was uiteraard bewaking, maar anderzijds was het voor de sloepen en bootjes toch ook een hele geruststelling dat, in geval van nood, dit schip hulp kon bieden. Dit bleek al heel vlug toen op 27 september 1915 de boten 's morgens om 7 u. bij mooi en kalm weer waren uitgevaren en plots omstreeks 11 u. verrast werden door een hevige zuidwesterbries. De O.29, met twee man aan boord, werd door een rukwind opgelicht en omgekanteld. De beide drenkelingen konden een uur later opgepikt worden door de bemanning van de O.21, die zelf ook in moeilijkheden verkeerde. Gelukkig konden zij – totaal uitgeput – aan boord gebracht worden van de "Martha" die vervolgens koers zette naar Oostende.

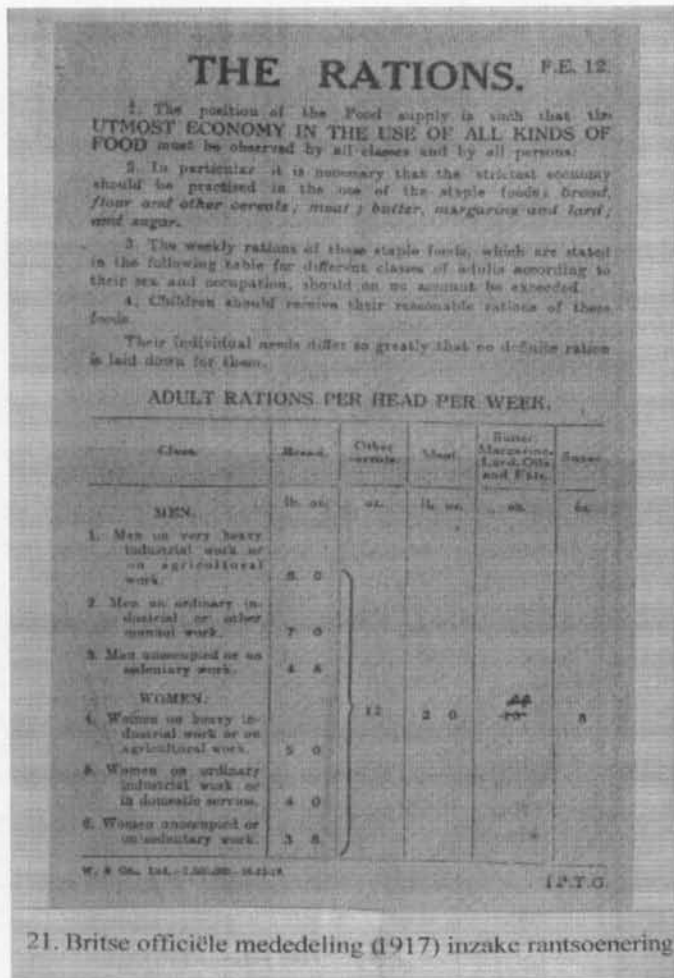
De verraderlijke zee sloeg opnieuw toe op 27 oktober. De O.1 zonk, maar de bemanning werd gered, terwijl twee andere boten werden meegesleurd door het getij en uiteindelijk de haven van Blankenberge konden bereiken. Hierop besloot de Ortskommandant het uitvaren van vissersvaartuigen te organiseren op een andere manier, overzichtelijker voor het Duits visserijwachtschip. Hun aantal was - mede door nieuwbouw - immers inmiddels aangegroeid tot 61, en dat was voor hem een beetje "des guten zu viel". Bijgevolg richtte hij een beurtrol in, waarbij er dagelijks maximaal nog slechts 25 boten mochten uitvaren. En nadat op 9 november een Duitse treiler ter hoogte van de ingang van de havengeul in aanvaring was gekomen met de O.42 die doormidden werd gesneden, begon hij ook sterk aan te dringen op veiligheidsmaatregelen bij het scheepvaartverkeer in en om de havengeul.

Intussen groeiden de vangsten gestadig aan en steeg dienvolgens ook de dagelijkse bruto-besomming in de vismijn. Er werden opbrengsten bereikt van ruim duizend frank, voor die tijd – en in die omstandigheden en voorwaarden – een niet onaardig bedrag. En met de maand december werd ook de eerste sprout aangevoerd, zodanig veel zelfs dat in die maand een piek bereikt werd van meer dan 37.000 frank!

Door het feit dat ook burgers uit de middenklassen en zelfs uit de hogere burgerij de weg begonnen te vinden naar de vismijn, veroorzaakte de dagelijkse verkoop een toenemende volkstoeloop. In het gedrang wisten sommige kopers de vismijn te verlaten zonder te betalen. Ook waren er stiekem "voortverkopers" aan het werk, die in de buitenwijken van de stad bij marginalen en arme drommels de rantsoenkaarten hadden opgekocht en aldus vrij grote hoeveelheden vis konden opkopen die ze vervolgens aan woekerprijzen doorverkochten.

De vissers werden trouwens zelf ook geconfronteerd met woekerprijzen, meer bepaald bij de aankoop van wisselstukken, netten en optuiging. Maar vermits zij flink wat geld verdienden, betaalden zij zonder veel gemopper, zoals bv. 500 frank voor een nieuw net, dat kort voordien een prijskaartje vertoonde van 125 frank.

21. Britse officiële mededeling (1917) inzake rantsoenering

Het was duidelijk dat een en ander begon uit de hand te lopen ... en dat de heropgestarte visvangst het slachtoffer dreigde te worden van zijn eigen succes. Er moest dus worden ingegrepen, en een eerste maatregel bestond in het opvoeren van het aantal vismijnbedienden. Opdat dit onmiddellijk zou gebeuren, werden zes bedienden van "Hulp en voeding" ter beschikking gesteld van de vismijndirecteur. Anderzijds moest er ook iets gedaan worden om de woekerprijzen te beteugelen, meer bepaald wat betreft de sprout. Hiertoe werd in de hangar van "Hulp en Voeding" een rokerij ingericht; de aldaar gerookte sprout werd verkocht aan de zeer democratische prijs van 1 frank/kg, naar rato van 120 g. per persoon.

Doch weldra ging de Kommandantur zich ook inlaten met de problematiek van de prijsvorming. Bij verordening van 21 december 1916 werd de maximumprijs voor sprout vastgesteld op 0,25 frank/kg (en op 1,25 frank voor gerookte of ingelegde sprout). Tevens werd bepaald dat "de prijs voor verse vis geldt voor aankopen rechtstreeks gedaan bij vissers of bij groothandelaars" en dat "de prijs voor ingelegde of gerookte vis de kleinverkoopprijs is". Ook wordt eraan herinnerd dat "in Oostende de verkoop der door de bemanning der visboten gevangen vis alleen in de vismijn mag plaats grijpen".

Besluit van een en ander, eind 1916, was ongetwijfeld dat wat in mei 1915 begon als een kleine en onooglijke visserij, op vrij korte tijd uitgegroeid was tot een relatief belangrijke hefboom voor de plaatselijke voedselvoorziening.

Ongeveer hetzelfde mag terloops ook aangestipt worden wat betreft de voedselvoorziening aan de andere kant van de frontlijn, en meer bepaald in Groot-Brittannië, waar intussen het belangrijkste gedeelte van de uitgeweken Belgische vissersvloot was ingeschakeld voor de Britse civiele oorlogsinspanning. Samen met de inspanning van hun Britse collega's viel dit zodanig goed mee, dat – zeer opvallend – vis en visserijproducten ontsnapten aan de nochtans zeer strikte rantsoenering in het belaagde Albion dat zo afhankelijk was van overzeese bevoorrading.

(wordt vervolgd)

ILLUSTRATIES:

- De oude vismijn in Oostende, in de volksmond "De Cirk"
- Britse officiële mededeling (december 1917) inzake rantsoenering (opvallend is dat vis en visserijproducten hieraan ontsnapten)

EEN WITTE WEG IN 'T WATER

"Een witte weg in 't water" is een bijzonder avondgebeuren, waar de dingen des levens lijnrecht tegenover elkaar komen te staan: intiem tegenover uitbundig, muziek tegenover woord, bakboord tegenover stuurboord.

Je wordt moeiteloos meegesleept naar het eigenzinnige en karakteristieke universum van de zee en al haar wispelturige minnaars. Je wordt getraakteerd op boeiende vertelsels over legendarische figuren uit een havenstad en op gedichten in het visserslatijn, die je de ene keer zullen ontroeren en de andere keer doen lachen. Dit alles wordt overgoten met live-muziek: traditionele liederen en eigen composities wisselen elkaar af en leggen de voorstelling te weken in een bad van zeemansweemoed.

Dit project is een uitzonderlijke samenwerking met het heemmuseum De Plate in Oostende, dat onderdak gevonden heeft in de voormalige woning van koningin Louise-Marie, een prachtig gerenoveerd herenhuis met een unieke belvédère.

Na de voorstelling, die plaatsvindt op de zolderverdieping, blijft het museum geopend zodat u rustig de unieke collectie historische foto's, maquettes en teksten kunt bewonderen die De Plate herbergt.

Als u erbij wil zijn, reserveer snel want de voorstelling is eenmalig en de plaatsen zijn beperkt!

Verhalen: Dirk Beirens

Gedichten: Sacha Vanloo

Gitaar: Maarten Decombel

Zang, doedelzak: Olle Geris

Accordeon: Wim Claeys

Contrabas: Pieter Lenaerts

Wanneer: zaterdag 13 maart 2004 om 20.30u

Waar: zolderverdieping van De Plate

Oostends Historisch Museum "De Plate"

Langestraat 69

Oostende

Inkom: 8 €

Reductie (-18/+60): 6 €

Reservatie en info: 059/325.366 (na 17u)

guido.decombel@pandora.be

OOSTENDSE CULINAIRE GASTRONOMIE (deel 2)

door Serge Van Daele

Nog altijd zijn in Vlaanderen de middeleeuwen geen verleden tijd. Zij zingen in de beiaards van de gotische torens van Antwerpen en Gent, zij glanzen in de rijk aangeklede stoeten van Wingene en Brugge, zij schuimen in het goede patersbier dat nog altijd in vele abdijen gebrouwen wordt en men proeft ze in oeroude gerechten waarvan vele nog van Bourgondische herkomst zijn, zoals Gentse Waterzooi.

Wanneer men in 2004 het "Beleg van Oostende" uitgebreid zal herdenken via tentoonstellingen, evenementen en memorabilia zullen weinigen vermoeden dat het gekende gerecht 'Paling in 't groen' hoogstwaarschijnlijk aan dit beleg te danken is.

Echt bewezen is het nooit (hoe kan men dit trouwens bewijzen?) maar de harde geruchten en bepaalde bereidingen in de oudste kookboeken geven ons toch een sterk vermoeden. De Spanjaarden zouden de vele rivierpalingen, snoeken, karpers en andere rivierpalingen gebruikt hebben als basisvoedsel in combinatie met de vele groene kruiden die voorkwamen in het gebied rond Oostende.

Wie iets met kruiden heeft, die weet dat er nu nog altijd voldoende wilde salie, bonenkruid, en brandnetel te vinden is rond Oostende. Sommigen doen zelfs de duindoorn en de Spaanse zuring die groeien in de Bredense duinen, in hun palingbereiding.

In 1530 publiceerde Erasmus te Rotterdam zijn werk "De civilitate morum puerilium". Het was de aanzet van een strijd tegen de ruwe zeden en zou een grondige wijziging teweegbrengen in de naar onze normen primitieve tafelmanieren uit de middeleeuwen. 300 jaar lang werd dit 'manierboekje' in heel Europa vertaald, geciteerd, gekopieerd en aangepast. In 1690 komt er een aanpassing 'aan de huidige tijd' mede door de wetten op de weelde-uitgaven afgekondigd door Lodewijk XIV. Er kwam een doorbraak van de 'faience' op tafel terwijl het edelmetaal massaal gesmolten werd. Niet alleen het bord op tafel maar ook het bestek evolueerde. Zo zou het mes met afgeronde punt zijn ontstaan doordat kardinaal Richelieu er zich aan ergerde dat kanselier Seguier de punt van zijn mes als tandenstoker gebruikte!

In ieder geval komt er in 1805 een vertaling in het Nederlands van de 'civilitate' waarin we met enige trots lezen dat de 'Oostendsche groene paling en karper' wel met de handen mogen worden afgepeuzeld maar dat het 'onbeleefd is zijn vettige vingers af te likken of aan zijn jas af te wrijven. Men gebruikt beter het tafellaken of een lap of den hond'!

Er bestaat inderdaad een gerecht 'Karper naar Vlaamse wijze' waarin identiek dezelfde groene kruiden gebruikt worden als die voor 'Paling in 't groen', en dat men honden gebruikte om de handen aan af te vegen wisten we al lang, getuige daarvan de vele schilderijen van Vlaamse meesters.

Dat de Oostendse keuken een 'zeeketen' is hoeft geen betoog.

De viswinkels, de kraampjes op de 'trap' bieden de klanten jaar in jaar uit een uitgebreide keuze. Denken we maar aan koolvisfilet, zeetong, pladijs, pieterman, griet, tarbot, St. Jacobschelpen, zalm, krabbenpoten, bulots(kleine wuloks), droogvis, Atlantische zeetong, roodbaars, rode poon, zonnevis, roggeveugels, en de standjes op de Visserskaai doen er dan nog eens het volgende bij: scampis, gebakken kabeljauw, gefruite mosselen, pandalus, wuloks, bakvis, rolmops, haring,

maatjes, karrekollen (caricoles), buukjes (gerookte rivierpaling), totjes (gedroogde wijting) en kleine koude schoteltjes om ter plaatse op te peuzelen.

De restaurateurs op de Visserskaai combineren vele van die fijne vissen in een 'Plateau de fruits de mer Ostendaise'; de oude zeebonk knabbelt nog altijd op zijn 'zeebeschuiten' aan de vismijn en de kleine bengels grabbelen gretig in de koekjesdoos van grootmoeder naar de gekende zoete 'visjes' van bakkerij Desmedt. Kwestie van in de vis te blijven.

Op de restaurantkaarten en menu's van de Oostendse spijshuizen vinden we zeer veel bereidingen terug die verwijzen naar Oostende (studie juli 2003) zoals 'Sole Ostendaise', 'Oostendse vissoep', 'Gegratineerde mosselen op z'n Oostends', 'Pladijs op z'n Oostends', 'Oostendse omelet'.

Graag geef ik u het recept mee van een volgens mij weinig gekende bereiding, maar die heel smakelijk is en een perfect smaakevenwicht vormt tussen de zachte smaak van bloemkool en de zilte smaak van de garnaal. Mijn grootmoeder (woonachtig op de Opex), pureerde dit gerecht om zo haar grote kroost te leren groenten eten.

Reinig en was de bloemkool en kook hem gaar in lichtgezouten water. Spoel af met koud water, laat uitlekken en schik mooi in een ronde kom. Meng mayonaise met tomatenpuree en Worchestershiresaus (Engelse saus). Giet de mengeling over de bloemkool en strooi er vers gepelde garnalen over. Duw hardgekookte eieren door een zeef. Reinig en was peterselie. Meng de peterselie met het geplette ei en strooi dit rond de bloemkool. Schik gepelde tomatenpartjes op de schotel en dien koud op.

Ik herinner mij nog dat mijn grootmoeder de vele 'pangels'¹ vulde voor mijn nonkels die moesten naar zee vertrekken. Naast het basisvoedsel als grote hompen kaas en ham, boter, suiker en eieren was ze een ganse dag in de weer om bereidingen te maken die enkele dagen konden bewaren op het schip. Een grote pot 'lapseule' was er altijd bij. Dit was aardappelpuree gemengd met corned-beef en gesmolten boter. Ook 'zurkelpapatjes' moesten altijd mee. Puree vermengd met een weinig zuring en gesmolten, licht gebrande beste boter. In Oostende doet men er geen karnemelk bij, rond de streek van Waregem wel, waar ze dan spreken over 'melkstampers' of 'tatjespap'.

Wanneer ze terug van zeereis kwamen lagen er altijd 'in mijn kinderogen' vreemde beesten in de keuken. Het waren echter 'pudogs' die de vissers klaarmaakten aan boord. De lege maag van de kabeljauw werd opgevuld met kabeljauwlevers, sjalotten en broodkruim. Het werd gekookt aan boord en in sneetjes, warm of koud gegeten. Met roggebrood en beste boter bleek dit een delicatessa te zijn.

Ook 'roggebollen' (filet van de rog) en 'kaken en kelen' (vlees van de kop van de kabeljauw) kwamen uit de pangel te voorschijn en waren de basis voor heerlijke verse vissalade.

Met de deelvis van haar zoon maakte mijn grootmoeder dan een "zootje". Nu spreken we van "Oostendse waterzooi", maar het "zootje" van vroeger was even verfijnd. Alle mogelijke stukken deelvis (zeetong, paling, lotte, kabeljauw, griet, enz.) werden gepocheerd in een geurige kruidenbouillon van selder, ui, wortel, kervel, prei. De saus werd gemaakt van de bouillon waar de vis in gepocheerd was en bijgewerkt met goede boter en eierdooiers. Van room was toen geen sprake. Grootmoeder maakte er peterselie aardappelen bij. Gekookte aardappelen met vers gehakte peterselie uit de hof en gesmolten boter.

"Eigen bier smaakt het best" zeggen ze op de Opex en 't was waar ook!

¹ Pangel: paander, meestal groene blikken korf met 2 deksels.

NIEUWJAARSKAARTEN UIT HET INTERBELLEUM

door Ferdinand GEVAERT

Het sturen van nieuwjaarskaarten, of beter nieuwjaarwenskaarten, aan familie en vrienden is een gebruik dat bij het "volk" ingang vond in de jaren '30 van vorige eeuw. Het gebruik was al vroeger, mogelijks al van in de 19^e eeuw, ingeburgerd bij de "begoeden", doch gelet op de kostprijs van aankoop en verzenden per post, (en de lage lonen), duurde het tot een eind in de 20e eeuw vooraleer het gebruik veralgemeend werd.

In de loop der jaren bracht men minder luxueuze kaarten op de markt die een stuk goedkoper waren en de verkoop stimuleerden. Het versturen van wenskaarten werd hierdoor een "volksgebruik".

Wij brengen hier een selectie van dergelijke kaarten (verkleind) uit de late jaren dertig van vorige eeuw. Deze kaarten kunnen de vergelijking niet doorstaan met de meeste van de hedendaagse kaarten qua kwaliteit van papier, kleurdruk en gebruikte afbeeldingen. Deze laatste zijn eerder "primitief". Maar ze blijven belangrijk als volkskundig onderwerp en zijn beslist het verzamelen waard.

Gelukkig Nieuwjaar

Gelukkig Nieuwjaar

Gelukkig Nieuwjaar

Gelukkig Nieuwjaar

Gelukkig Nieuwjaar

Gelukkig Nieuwjaar

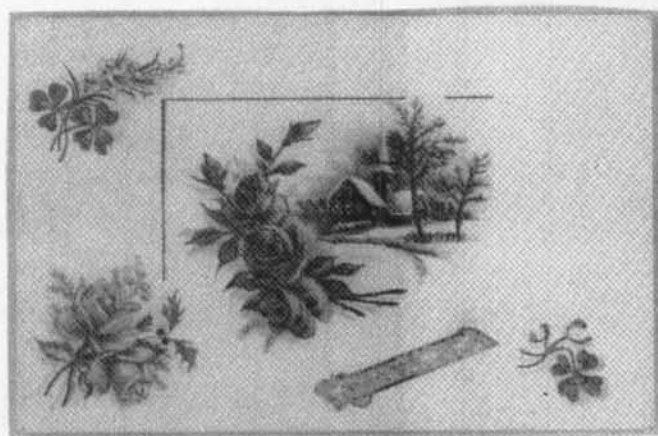
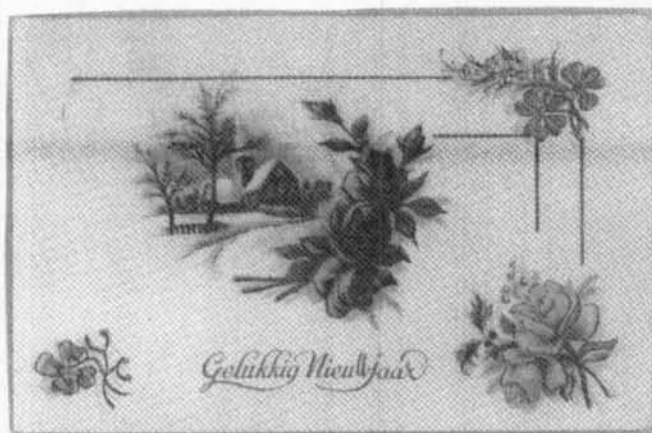
Gelukkig Nieuwjaar

Gelukkig Nieuwjaar

Gelukkig Nieuwjaar

OOSTENDE, OPNIEUW "KONINKLIJKE RESIDENTIE"?: afbraak Chalet, bouw "Koninklijke villa": 1953-1956

---

door Emile SMISSAERT

DEEL IV: VERBOUWING VAN DE ZOGENAAMDE "GLOOIING"(DIJKHELLING)

Intussen stelde "De Zeewacht" een prangend probleem aan de orde: 'Hoe zal ons Stadsbestuur het probleem van de dijkhelling oplossen? Dringende beslissing laat niet op zich wachten' (38).

'Dringend'? Mmm...

Ruim elf maanden, dat is bijna één jaar rond, heeft wat reporter Herman MOERMAN in het "Nieuwsblad van de Kust" betitelde als "Glooiings Klucht" (39), het dralen en de onbeslistheid geduurd!

1. Het is goed vooraf de verschillende bedrijven in de evolutie op te sommen, kwestie van de draad niet te verliezen!...

(...) STORY VAN DEZE GLOOIING

De Koninklijke Villa wordt herbouwd en de stad neemt het op zich de lelijke dijkglooiing te verbouwen. Er wordt een wedstrijd uitgeschreven onder de Oostendse architecten. De kostprijs van gans het werk mag 4 (vier) miljoen zijn. Geen enkel der inzendingen voldoet.

Dan maar naar de architect die de villa ontworpen heeft.

Na enige tijd brengt deze een plan, dat voldoening schenkt, de uitvoering ervan zal echter 8(acht) miljoen kosten.

Maar het blijft er niet bij. Spoedig blijkt het dat de verbouwwerken in totaal 14.920.523 fr. zullen kosten. Nog niet zo er g(,) zolang men die centen kan krijgen door de Conventie van 1912. Maar later blijkt het evenwel dat zo een grote som niet kan verkregen worden, gezien de Conventiewet nog niet gestemd is. Dus: dan maar het geld vragen aan de Staat!

KORT BESLUIT: Het zou zeker wel tijd worden dat die kwestie van de glooiing eindigt. Maar indien de Staat nu eens geen zulke grote toelage toekent? Dan weer hogere lasten voor de arme Oostendse stadskas?

We kunnen slechts herhalen wat we voor een paar weken schreven: de grote *fout ligt bij het té overhaastig te werk gaan* (cursief van E.S.). Toen men de glooiing ging verbouwen, dacht men die werken nog klaar te krijgen vóór het zomerseizoen 1954. Daarom werd inderhaast de ideeënwedstrijd uitgeschreven en gaf men als maximumsom 4 miljoen op.

Had men *dán juistere berekeningen* gemaakt, zou men geweten hebben dat zulk een grote som *niet kon* verkregen worden *als voorschot op de Conventie 1912*. Hadden onze *architecten* zich niet aan *de 4 miljoen moeten houden*, zouden *hun ontwerpen misschien wel voldoening gegeven hebben* (idem cursief van E.S.).

Dit is nu echter allemaal voorbij. Het zal zeker een verheugende dag zijn voor onze stad als deze lelijke glooiing door een sierlijker galerij zal vervangen zijn, met daarboven een Koninklijke Villa. Maar het is te hopen dat het Stadsbestuur uit deze "klucht" zal geleerd hebben, dat *haast en spoed zelden goed zijn!* (cursief van E.S.).

H.M.

2. Drie opmerkenswaardige gegevens:

- "De verbinding tussen het Koninklijk verblijf en het Thermaal Instituut, langs het terras van de Koninklijke Gaanderijen, blijft behouden. De Koning heeft immers in het Badepaleis nog steeds een private badinrichting ter beschikking voor het nemen van zeewater - en kuurbaden(...)".
- "(...) Het Stadsbestuur zal de kwestie van de dijkhelling zeker niet op de lange baan kunnen schuiven. Door het Hof werd de eis gesteld dat ook dit, samen met de andere werken, zou voltooid zijn. Onverwijld zullen de technische diensten van de stad dit probleem onder ogen moeten nemen, daar zeer spoedig de plannen ter goedkeuring, aan de Koninklijke Familie dienen te worden voorgelegd (...)"
- "(...) Het is immers het Stadsbestuur dat, *bij wijze van geschenk aan de Koninklijke Familie* (cursief E.S.), dit werk op zich heeft genomen. Hoe prijzenswaardig dit initiatief ook was, toch ziet het er naar uit, dat onze vroede vaders hiermee nog een netelige knoop zullen door te hakken krijgen. Het probleem is immers niet zo eenvoudig (etc.)". (40)

3. Diverse mogelijke oplossingen:

"Op het Stadhuis schijnt men geneigd er een galerij van te maken die zou aansluiten op de Koninklijke Gaanderij, tegen aan de Parijsstraat. Plannen zouden dan ook opgemaakt worden in dezelfde stijl als van deze gaanderijen". Het idee van "De Zeewacht" is ook een galerij, *maar dan in moderne trant* (in aansluiting op de moderne bouwstijl van het nieuwe Kursaal en de nieuwe hotels (sic) die er op volgen). De Conventie van 1912 zou de kosten dekken (41).

Het Schepencollege komt, einde december 1953, met een voorstel '(...) om onder de architecten van Belgische nationaliteit, gedomicilieerd te Oostende, een *ideeënwedstrijd* (cursief van E.S.) uit te schrijven voor het opmaken van een voorontwerp tot wijziging van de bestaande glooiing van het Koninklijk Chalet (...)' . Op 28 december 1953 debatteerde de Gemeenteraad over het reglement, dat goedgekeurd werd "met dien verstande dat de tekst dient nagezien en op punt gesteld" (42).

Een bedrag van vier miljoen werd voorzien. Negen personen namen deel aan deze wedstrijd (43). *40.000 fr. premie voor de winnaar* (cursief van E.S.). Zeven dagen later volgt slecht nieuws:

' (...) Geen enkele der ingezonden ontwerpen heeft voldoening geschonken. Waarschijnlijk is dit te wijten aan de veel te korte tijd die toegestaan was voor het inzenden van de ideeën: op zo'n korte tijdsspanne is het niet mogelijk een oplossing te geven aan deze zeer moeilijke kwestie. Temeer daar men zich moest beperken tot een uitvoeringsprijs van vier miljoen, die te weinig is om een ideale oplossing te geven. De afbraakwerken alleen lopen reeds met een groot deel van die som weg (...).

In ieder geval, zal het bijna onmogelijk zijn de werken, hoe ze ook opgevat worden, voor het aanstaande seizoen 1954 klaar te krijgen. Ofwel wordt het een wedloop met de tijd, waartegenover deze, voor het gereed krijgen van het Kursaal, maar klein bier zal zijn (...)' (44).

4. 'Ideeënwedstrijd' verzandt in chaos!

Negen projecten, geen winnaar! Na veel palabers werd besloten tot het uitreiken van twee soorten troostprijzen. Gevraagd wordt aan de twee bedoelde architecten met faam, de heren Smis (pas overleden in 2003!) en Daniels – hun projecten te laten tronkeren (= verminken, afknotten) en er gedeelten van te laten overnemen door de heer Dugardyn, een niet-Oostendenaar die al architect is van de Villa (45). *De Staat had besloten zélf de omvormingswerken uit te voeren.* Onder impuls van dhr. Adolf Van Glabbeke, én burgemeester én toenmalig Minister van Openbare Werken en Wederopbouw. De bouw van de Villa én de werken aan de glooiing dienen één geheel te vormen, - op kosten echter van de Stad (4 miljoen frank) en, nog merkwaardiger, dit in aftrek van de schuld die de staat, door de "Conventie van 1912", aan de Stad Oostende tegoed heeft (46).

Treffend is de ondertitel van een artikel uit die tijd in "De Zeewacht": '(...) Wist het Stadsbestuur op voorhand, dat er geen enkel, zelfs bekroond project zou kunnen uitgevoerd worden?! Waar oningevuld allusie, denk ik, op gemaakt wordt, spreek ik zoveel jaren later na de feiten uit: had het "Hof" misschien ook daarin de hand? Het is gissen. Frappant zijn deze passussen uit voornoemd artikel:

'(...) Rondom het Chalet heeft er, sinds er sprake is van de wederopbouw, *steeds een nevel van geheimzinnigheid gehangen* (cursief van E.S.). Het duurde een hele tijd voordat men kennis kon krijgen van de algemene plannen. Bij de aanbesteding der werken dienden de plannen terug gezonden (te worden) samen met de instelprijs. Nu gebeurt ogenschijnlijk hetzelfde met de omwerking van de glooiing (...) (47).

Besloten werd tot verbreding van de zeedijk door middel van de bouw van een luifel overwelling en daar bovenop een terras aan te leggen, zodat de Koninklijke Familie, in alle discretie en ongezien, zicht heeft op de zeedijk. *Voor het eerst* komt hier ter sprake dat: ' (...) *gans de constructie in witte beton zou geschieden*' (48) (cursief van E.S.).

Dit stemt nagenoeg overeen met het "project Dugardyn" en er wordt geen rekening gehouden met de projecten van de architecten Smis en Daniels die in een heel andere zin zijn opgevat.

Het Stadsbestuur was *wél en inderdaad reeds op voorhand op de hoogte* (cursief van E.S.) van de *van hogerhand* getroffen beslissing toen de wedstrijd werd voltrokken. Meteen een nutteloze wedstrijd en de deelnemers dienen schadeloos gesteld te worden. Van hogerhand is men van oordeel, ' (...) dat de thans verlaten gronden (gelegen tussen de Warschau - en Wellingtonstraat en de Koningin Astridlaan) die nu een vuilnishoop vertegenwoordigen, best zouden kunnen dienen om een weelderig bungalowkwartier tot stand te brengen. De gronden zouden verkaveld worden en luxe villa's zouden er opgetrokken worden, voorzien van hovingen. Hierdoor zal deze wijk heel wat verfraaid worden en meer passen in het kader van een "Koninklijke Residentie (...) (49).

5. Nog was de lijdensweg van de "glooiing" niet ten einde:

Enkel papieren plannen... Ironisch opgemerkt: ' (...) De eerste steen dient nog uitgebroken, laat staan dat men er de eerste (steen van de glooiing) reeds zou leggen! (...) (50). Sterker nog: het Schepencollege keurde eenparig het "project Dugardyn" af - het gaf absoluut géén voldoening - en architect Dugardyn kreeg een nieuwe opdracht voor het maken van een plan dat rekening hield met de twee bekroonde ideeën van architecten Smis en Daniels (51).

' (...) Het spreekt vanzelf, dat architect Dugardyn er niet voor te vinden is om zijn eigen project te ontmantelen (en dat goedgekeurd was door het Hof!) om het Stadsbestuur plezier te doen, daar waar voornoemd Stadsbestuur voorzichtiger had moeten te werk gaan. Nu wordt er ook gewag gemaakt van een derde project waarmede de Heer Van Glabbeke, Minister van Openbare Werken en

Wederopbouw, zou uitpakken' (52). Via en op zijn Departement werd de hulp ingeroepen van een andere architect, de heer Hennik.

6. Einde van de narigheid!

Begin juli 1954 eindelijk een beslissing: "(...) *De Koninklijke Gaanderijen zullen voortgezet worden!*" (53) (cursief van E.S.)

' (...) Reeds toen pas aan de afbraakwerken (van het Chalet) begonnen was, had architect Dugardyn op een persconferentie verklaard, dat hij als enige oplossing de voortzetting van de Koninklijke Gaanderijen zag' (54).

Het "nieuwe" plan Dugardyn", dit is een voortzetting van de Koninklijke Gaanderijen waardoor de zeedijk merkbaar zal verbreden, zal 8 miljoen frank kosten, betaald door middel van de "Conventie van 1912" en goedgekeurd door de Gemeenteraad op 17 september 1954 (55). Tegen het seizoen 1955 dienen de nieuwe Gaanderijen klaar te zijn. 'Beide architecten: voornoemde Antoine Dugardyn uit Brugge en de heer architect Hennik' (56).

Maar nog een maand later: '(...) Thans echter, ten gevolge berekeningen, welke gedaan werden aan de hand van het definitieve plan dat een sierlijke galerij voorziet van 150 meter, is gebleken dat dit werk wel *14 miljoen* (in feite bijna 15 miljoen!) zal *kosten*. Het aanvaarde plan is helemaal anders dan men in den beginne gedacht had' (...) (57).

DEEL V: DE KONINKLIJKE TRIBUNE OP DE PAARDENRENBAAN.

Zoals eerder aangestipt (zie Deel II, 2) besloot de Maatschappij van de Koers", midden juli 1953, tot het bouwen van een op zichzelf staande "Koninklijke Tribune" op de Wellingtonrenbaan, in de hoop menig koninklijk bezoek, met hun gasten en hun gevolg, zoals ten tijde van de vorige vorsten: vooral Leopold II, weinig of niet Albert I en Leopold III. Deze hoge verwachtingen werden nooit ingelost en bewaarheid; enkel Prins Albert, op 20 juli 1963 (ter gelegenheid van de vlootparade van de toenmalige Zeemacht, op de dag vóór de Nationale Feestdag) heeft - bij mijn weten eenmalig - de zo genoemde "Paardenkoers" in Oostende opgezocht (zie: De Plate, jrg.32, nr. 12, december 2003, p. 256). Wat een desillusie! Al kon men dat vanzelfsprekend niet vooraf weten, dat wel...

Het bouwen vorderde snel (58). De bedoeling was terzelfdertijd met de bouw van de Koninklijke Villa klaar te komen (59). De plannen voor de Tribune waren van de hand van de architecten Boutelier en Van Beginne (60). Einde maart 1955 naderde dit niet kleine gebouw, stilaan de voltooiing. Het was van op de Koningin Astridlaan goed zichtbaar, met veel ruiten en met in het midden op het dak een grote vergulden koningskroon (61).

DEEL VI: DE OPBOUW ZELF VAN DE VILLA

Terwijl men her en der nog aan het afbreken was van het Chalet, was waar mogelijk reeds een aanvang gemaakt met de opbouw.

1. Geen eerste steenlegging:

Het weekblad "De Kustbode" was ter ore gekomen - en het bleek waar te zijn van voornemen - dat: '(...) Koning Boudewijn wellicht aanwezig zal zijn op de plechtigheid van de "eerstesteenlegging" (...) voorzien voor de eerste week van februari 1954. Doch alles hangt af van het weer. Inderdaad, er kan niet voorzien worden of sneeuw en vorst de werken niet tijdelijk zullen stilleggen (...). Reeds heeft men een aanvang genomen met de funderingswerken voor het nieuwe gebouw; anderdeels werd ook de zwemkom reeds gebouwd (...)' (62).

Een mooi voornemen. Maar er kwam niets van in huis: '(...) ten gevolge van het gure weer, (begin februari 1954), liggen de werken grotendeels stil (...)' (63).

2. Ditjes en datjes:

'(...) Terwijl de buitenwerken van de Koninklijke Villa zo goed als gedaan zijn, wordt er druk gewerkt aan de afbraak van de glooiing. Nu er veel geld voorhanden is, schijnen de werken eensklaps op te schieten.

Anderzijds wordt reeds gewerkt aan de binnenhuisinstallaties van de villa. Zo schijnt het, dat er meer dan dertig telefoontoestellen zullen geplaatst worden. Wat ons een beetje veel lijkt. Of ten ware de Koning naar de zee komt om ... te telefoneren! (...)' (64). Wat een zouteloze opmerking...

Wéér kwam er een kink in de kabel: betaling van ca. 15 miljoen was niet mogelijk uit de kas van de "Conventie van 1912". De Gemeenteraad diende een *aanvraag om Staatstoelage* - mondeling tegen 95% van de kosten beloofd door de heer Van Glabbeke, Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw, en door zijn medewerkers, stellig voor zeker en waar beloofd! - te stemmen, wat gebeurde in zitting van 19 november 1954 (65). In heel dit dossier was Van Glabbekes macht en invloed opmerkelijk!

Geheel onverwacht bracht Koning Boudewijn een bezoek aan de nieuwe 'Koninklijke Villa'. Niemand was van het bezoek verwittigd, 'zelfs de aannemer niet, zodat iedereen natuurlijk verrast opkeek (...). Na meer dan een uur bezoek aan de werken (villa en glooiing), vertrok de Vorst opnieuw in zijn sportwagen, zonder door iemand te zijn opgemerkt (...)' (66). Een afbeelding van Koning Boudewijn met zijn 'Porsche', in de Duitse deelstaat Beieren in de loop van 1952, is te vinden in het gedenkboek van Prinses Esmeralda van België over haar vader Leopold III (66a).

DEEL VII: EERSTE GEUT VAN ZOGENOEMDE "NIEUWE KONINKLIJKE GAANDERIJEN"

1. "Een betekenisvolle plechtigheid: Minister Van Glabbeke goot het verse witte beton van de Nieuwe Gaanderijen: een indrukwekkende bouwwerf"

Zo klonk het in "Het Kustblad" (67). 'Had men de eerste plannen moeten uitvoeren, voor vier miljoen, welke Gaanderijen zouden wij gekregen hebben (...); gelet op de omvang en de opvatting der werken, verwondert het ons niet, dat de uitgaven ongeveer zestien (sic) miljoen belopen. Naar verluidt, zullen de Gaanderijen een kunstwerk van zeldzame schoonheid vormen (...)'.

De Minister werd uitgenodigd zich op een stelling te begeven, terwijl een kraan met een betonkuip aangerold kwam: "Kijk", riep Minister Van Glabbeke opgewekt tot de omstaanders, "daar komt een 'vliegende soepetrien' aangewaaid" (68). En gezwind trok Adolf Van Glabbeke aan een hefboom en daar vloeide het eerste witte beton naar beneden ..., aldus "Het Kustblad" van midden december 1954.

In de "memoires", van de hand van Jan Van Coillie, '*De zaak Van Coillie: een schitterende fiscale blunder*' (69), wordt aangeprezen: '(...) dat ook de Koninklijke Gaanderijen een kunstwerk waren van een heel bijzondere aard, want het werd integraal gemaakt *in zichtbaar, wit gewapend beton*, en *het is in België enig in zijn soort*'.

De heer Van Glabbeke uitte nogmaals zijn vertrouwen in de voorspoedige toekomst van Oostende, tot slot werd aan de genodigden champagne en toasts aangeboden, waarna in zeer beperkte kring een banket opgediend werd. Op te merken valt, dat de heer Minister, na afloop van zijn toespraak, een prachtige nabootsing van een betonkuip in veredeld metaal mocht in ontvangst nemen. Het was een echt kunstwerkje dat eenieders bewondering afdwong (70).

Het trof: "Het Nieuwsblad van de Kust" dat, hoewel er heel wat personaliteiten waren, 'het geen zo'n grote plechtigheid was (...). Misschien was het weder daar een beetje de schuld van. Maar er was ook geen muziek, slechts een viertal vlaggen, en een twintigtal nieuwsgierige mensen' (71).

"De Kustbode" had het over: 'een gebeurtenis met verreikend gevolg, gezien hiermee een gedeelte van de Zeedijk welke sinds jaren een 'zwart punt' (cursief van E.S.) was, een grote aantrekkelijkheid zal krijgen (...). In het esthetische uitzicht van de dijk zal een continuïteit van galerijen bestaan die zodanig ingestudeerd zijn dat het zicht op de Kursaal enerzijds en het zicht op het Thermenpaleis anderzijds - in welke richting men ook kome - open zal blijven (...). Tegen het volgende seizoen (1955) zal onze Zeedijk een model van smaak en stijl zijn die het hart van iedere Oostendenaar wat sneller zal doen kloppen' (72).

Terwijl op gans de Zeedijk de elektrische verlichting vernieuwd en geactiveerd werd (73), keurde de Gemeenteraad de elektrische verlichting voor de 'Nieuwe Koninklijke Gaanderijen' goed. Raming: 133.800 frank, waarop 100% staatstoelage werd aangevraagd (74).

2. Dringend geld nodig:

Nog was men niet uit de problemen:

'(...) Zullen de werken aan de glooiing stil vallen?' aldus "Het Kustblad".

De Gemeenteraad diende op 2 maart 1955 in spoedvergadering bijeen te komen. Om de Stad in de gelegenheid te stellen een betaling te verrichten ten overstaan van de firma Van Coillie die belast was met de werken aan de glooiing. '(...) Tijdens een gesprek met een woordvoerder van voornoemde firma, konden wij o.a. vernemen, dat de firma Van Coillie reeds acht miljoen heeft voorgeschoten voor de werken aan de glooiing. En tot op heden ontving de firma nog geen cent bij wijze van betaling! Het ligt voor de hand dat deze firma, terecht, aandringt op het bekomen van een zeker bedrag (...)' (75).

Het gevaar was reëel, dat de werken zouden stil gelegd worden. Niet alleen aan de glooiing (circa 90 werklieden werkloos!) maar ook, dat het gedeelte vóór het ex-Chalet eveneens onafgewerkt zou blijven, zodat een eventueel bezoek van de Koninklijke Familie omzeggens onmogelijk zou worden... Altijd die schroomvalligheid dat de "Koninklijke Familie" tekort zou gedaan worden! Wij, mensen van de 21ste eeuw, zijn daarin veel koeler, veel nuchterder geworden ...

Door onhandigheid en verlies van zelfbeheersing, ook gebrek aan autoriteit van de heer Schepen Quaghebeur Sr., dienstdoende burgemeester, was de pas begonnen zitting door geniepige obstructie, zo komt het me persoonlijk voor, plots geëindigd. Een week later nam de heer Van Glabbeke, Minister af en opnieuw Burgemeester én terug uit een maand ziekteverlof, de teugels strakker en kordater in handen, - en sluisde in vijf (!) minuten een lening van 1.482.000 frank, het stadsaandeel, door de Gemeenteraad ...(76).

Hoever stond het met de werkzaamheden in de 'Villa'. Wij raadpleegden: "Het Kustblad" '(...) Men is begonnen met de binnenhuisafwerking. De plaatsen voor de ingebouwde meubelen worden afgewerkt; binnen zeer korte tijd zal men de meubelen zelf aanbrengen (...)' (77).

DEEL VIII: INHULDIGING VAN DE ZOGENOEMDE "NIEUWE KONINKLIJKE GAANDERIJEN"

1. Uitstel:

De Nieuwe Gaanderijen, zo verkort genoemd bij gebrek aan adequate benaming, werden niet met Pasen 1955 opengesteld. 'Inderdaad, vanwege het Stadsbestuur Oostende zou men de wens

uitgedrukt hebben de opening (...) met een zekere plechtigheid gepaard te laten gaan (...)"'. Bovendien was het laatste woord nog niet gezegd over de bevoering binnenin: men zou besloten hebben een betere kwaliteit te kiezen (78).

2. Feest:

"Het Kustblad": '(...) De inhuldiging (...) is in feite een tamelijk onverwachte gebeurtenis geworden. Inderdaad, vorige week dinsdag (23 mei 1955) wist men nog niets af van een gebeurlijke inhuldiging. Het was maar de daaropvolgende woensdag dat op het Stadhuis besloten werd tot opening tijdens het Pinksterweekend 27-29 mei 1955'.

'(...) De Nieuwe Koninklijke Gaanderijen plechtig ingehuldigd: feestelijke stemming', aldus het reeds aangehaalde "Kustblad" waar wij lezen:

'(...) In minder dan honderd werkdagen werden ruim 1.000 m³ witte beton geproduceerd, nagenoeg 800 m³ gewoon gewapend beton en een goede 100 m³ witte steen verwerkt aan de aansluitingen der gaanderij met de bestaande constructies. Voegen wij hierbij, dat zulks gepaard is gegaan met 15.000 m³ grondwerken en dat ruim 1.000 m³ aan beton - en metselwerken, afkomstig van de oude glooiing, werden verwijderd (...). In minder dan honderd werkdagen, (...) ondanks een onderbreking van twee maanden wegens vorst en sneeuw, ondanks de talloze, onvermijdelijke administratieve moeilijkheden (...)'.

Enkele technische details:

Lengte: 156 m en 27 bogen.

Dijkverruiming) aldaar: van momenteel 14 meter naar 17,30 meter breedte met daarbij nog een overdekt gedeelte van 5,50 m. *Totale Breedte:* 22,80 m (Het Kustblad; 15 december 1954, p. 12).

De plechtigheid der inhuldiging had plaats aan de zijde van de Parijsstraat, waar enkele toespraken werden gehouden. Zowel door de heer Victor Van Coillie, (niet mevrouw weduwe), namens de aannemersfirma, als door de heer Van Glabbeke, Burgemeester, namens het Stadsbestuur van Oostende. Adolf Van Glabbeke legde de nadruk op de historische betekenis van deze gebeurtenis en bracht hulde aan de nagedachtenis van Koning Leopold II, die Oostendes grootste weldoener is geweest. Het symbolische lint werd door de Burgemeester onder applaus doorgeknipt en vervolgens werden de Nieuwe Gaanderijen "ingewandeld" door de personaliteiten, terwijl honderden wandelaars naderhand dit voorbeeld volgden. In de "Rotonde" (beter bekend als de "Droge Coo" die ditmaal haar benaming niet verdiende), had tot besluit een receptie plaats waar een glas champagne werd aangeboden (79).

Een nieuwe gaanderij om fier op te zijn omdat ze 'door Oostendenaars werden gebouwd (...)' (80).

De "Courrier du Littoral" drukte de wens uit, dat daar een aantal zitbanken zullen gezet worden (81).

Om juridische redenen noodzakelijk werd in een akte van overeenkomst, die goedgekeurd werd door de Gemeenteraad in zitting van 27 januari 1956, door de Stad Oostende, de Gaanderij vóór de Villa "in nominale eigendom overgelaten aan de Koninklijke Schenking".

Art.2. - De Stad Oostende behoudt het genot van doorgang van deze gaanderij;

Art.3. - De Stad Oostende zal geen publiciteit dulden in of op de gaanderij onder gelijk welke vorm. Zij zal er ook alle verkoop of tentoonstelling van gelijk welk artikel uitdrukkelijk verbieden;

Art.4. - De kosten van onderhoud en van verlichting in en om de gaanderij zijn ten laste van de Stad Oostende.

(...) (82)

Opmerkingswaardig is het, dat deze qua bouw en uitzicht op zichzelf staande zogenoemde "Nieuwe Koninklijke Gaanderijen" nooit een eigen, officiële naamgeving gekregen hebben. Onjuist, gemakshalve en eigenlijk niet beter wetend worden ze heden in één adem vernoemd of vermengd met de "Galerijen Maquet" (daterend uit het begin van de 20ste eeuw), beter bekend als de "Venetiaanse Galerijen", - wat ze niet zijn...

In het courante taalgebruik spreekt men nu eens over "Gaanderijen", dan weer over "Galerijen". Tja,...

DEEL IX: DE LAATSTE LOODJES VÓÓR DE AFWERKING.

Op dinsdagnamiddag 12 juli 1955 kwam Koning Boudewijn opnieuw op bezoek in de Residentie. '(...) De ruwbouw is bijna klaar doch de binnenhuisinrichting moet nog aangevat worden. Naar we vernamen zal nog een garage worden gebouwd. In aanwezigheid van de Koning werden nu de laatste beslissingen genomen die aan zijn goedkeuring dienden onderworpen (...). De Villa zal pas in de lente van 1956 volledig klaar zijn (...)' (83). Opvallend is dat de jonge vorst zich zeer zelden liet zien op de werf. Vier maanden later, midden november 1955: 'Koning Leopold en Prinses Liliane kwamen meubilering voor het Chalet (sic) kiezen (en schikken): antieke meubels in een sober kader (...)' (84). Het "Nieuwsblad van de Kust" wist te vertellen dat: '(...) naar verluidt, het de Prinses van Retie zelf zou zijn die zich met de binneninrichting van de Villa bezig houdt. Waarschijnlijk zal dit ook wel het doel van het hoog bezoek geweest zijn (...)' (85). De "Courrier du Littoral" kreeg te horen, dat Koning Leopold na de middag teruggekomen was om nauwkeurig de tuin te inspecteren, ondermeer de haag die nogal moeilijk scheen te groeien (86).

"Het Kustblad" deed ook een duit in het zakje: 'De meubilering in de villa zelf is trouwens voor een zeer groot gedeelte geïnstalleerd (...). Volgens bepaalde inlichtingen zal het Koninklijke Paviljoen (sic) rond 15 december 1955 a.s. volledig afgewerkt en ingericht zijn (...). En in zekere hoge kringen acht men het geenszins uitgesloten, dat de leden van de Koninklijke Familie het eindejaarsweekend te Oostende zou komen doorbrengen (...)' (87).

Dit is niet geschied.... Wat deed de oplevering en het in gebruik nemen zo ophouden? Door gebrek aan gegevens uit 1956 dien ik het antwoord schuldig te blijven... .

Rond einde april 1956 arriveerde Prinses Liliane, opnieuw en onverwacht, in Oostende op het terrein van de Koninklijke Villa. "Het Nieuwsblad van de Kust" ving op 26 april 1956 het volgende op: '(...) Naar verluidt zou ze daar de laatste schikkingen genomen hebben betreffende het ophangen van de gordijnen en enkele andere binnenhuisversieringen. Ze onderhield zich in het Vlaams met verschillende personen en bewees dat ze nog goed Oostends kon (sic). De Koninklijke Familie schijnt wel veel belang te koesteren voor deze nieuwe villa. Men mag verwachten, dat de hoge gasten dikwijls in Oostende zullen verblijven, want er werd nu ook een televisietoestel geplaatst in de Koninklijke Villa (...)' (88). Het hebben en kijken naar T.V. was toen, twee en een half jaar na de eerste uitzendingen in België, nog voorbehouden aan de happy few.

DEEL X: DE BOUW VAN DE VILLA IS AF.

Zoals dit met bijna alle bouwwerken het geval is, had het heel wat voeten in de aarde gehad, maar het gebouw in **Normandische Stijl** stond er, klaar voor gebruik.

In officiële termen als volgt omschreven:

'De zogenoemde Koninklijke Villa met bijgebouwen en omringend park (totale oppervlakte volgens kadaster: 2 ha 87 a 45 ca), gelegen te Oostende, langs de Zeedijk, Parijsstraat, de Koningin Astridlaan en de Koninginnelaan' (89).

Kenschetsend is de vaststelling en de indruk die buitenstaanders opdeden bij een bezoek: 'Iedereen valt de unieke en totaal van de buitenwereld afgezonderde ligging op' (90). En het silhouet van de gebouwen langs de Zeedijk wordt erdoor onderbroken, goed zichtbaar van op het westerstaketsel vanuit zee...

Noten:

- (38) De Zeewacht; nr. 49, 4 december 1953, p. 1. Oorspronkelijk dacht men 'de stenen glooiing langs de Dijk te herbouwen met rotsstenen' (De Kustbode; 31 juli 1953, p.1), dan weer door aanplantingen in drempelvorm, maar dit bleek ondoenbaar.
- (39) Nieuwsblad van de Kust; 25 november 1954.
- (40) R.H.: Hoe zal ons Stadsbestuur 't probleem van de dijkhelling oplossen?, in De Zeewacht; nr. 49, 4 december 1953, p. 1 en 3. R.H.= Ray Huilmand.
- (41) Voorstellen inzake de dijkglooiing, etc., in De Zeewacht; 11 december 1953, p.1.
- (42) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 15, p. 1351-1356; het Kustblad; 30 december 1953, p.2; Het nieuwsblad van de Kust; 31 december 1953, p. 4..
- (43) Het Kustblad; 27 januari 1954, p.3.
- (44) Nieuwsblad van de Kust; 4 februari 1954, p. 2.
- (45) De Zeewacht; 26 maart 1954, p. 1.
- (46) Nieuwsblad van de Kust; 4 maart 1954, p. 1. Zie ook: 'Het Stadsbestuur van Oostende en de Conventie van 1912', in Het Kustblad; 25 februari 1953, p. 1.
- (47) De Zeewacht; nr. 13,, 26 maart 1954,p. 1 en 3.
- (48) De Zeewacht; nr. 13, 26 maart 1954, p. 3.
- (49) De Zeewacht; 2 april 1954, p. 1 en 9. Zie ook: Le Courier du Littoral; 22 januari 1955, p. 3.
- (50) Het Kustblad; 19 mei 1954, p. 3.
- (51) Nieuwsblad van de Kust; 13 mei 1954, p. 1.
- (52) De Zeewacht; 11 juni 1954, p. 1.
- (53) Nieuwsblad van de Kust; 8 juli 1954, p. 1.
- (54) Nieuwsblad van de Kust; 16 september 1954, p. 1.
- (55) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 12, 17 september 1954, p. 776.
- (56) De Post: weekblad;nr. 6, 10 februari 1957, p. 20. Zie ook: Nieuwsblad van de Kust; 2 juni 1955, p. 4.
- (57) De Kustbode; 15 oktober 1954, p. 1.
- (58) De Zeewacht; 22 oktober 1954, p. 17 (foto).
- (59) Le Courier du Littoral; 25 september 1954, p. 2.
- (60) Het Kustblad; 13 oktober 1954, p. 3.
- (61) Onderschrift foto, in: Nieuwsblad van de Kust; 31 maart 1955, p. 1.
- (62) De Kustbode; 15 januari 1954, p. 2 (bevestigd in: Het Kustblad; 27 januari 1954, p. 3).
- (63) Ondertiteling van een foto van het Chalet in: De Zeewacht; 5 februari 1954, p. 4.
- (64) Nieuwsblad van de Kust; 28 oktober 1954, p. 3.
- (65) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 16, 19 november 1954, p. 1044-1052.
- (66) Nieuwsblad van de Kust; 25 november 1954, p. 1.Le Courier du Littoral; 27 november 1954, p. 1.
- (66a) Esmeralda van België: "Mijn vader Leopold III" (2001), p. 67.
- (67) Het Kustblad; 15 december 1954, p. 1.
- (68) Het was toen een tijd, dat men her en der zogenaamde '*vliegende schotels*' dacht te zien, mogelijks experimenten vóór het begin van de Ruimtevaart (1957). "Het Kustblad" meldde, rond 23 oktober 1954, 'dat een "*vliegende soepkom*", zo stond er te lezen, geland was op het dak van het nieuwe Kursaal, tot jolijt van de collega's persjongens', bijvoorbeeld door "Le Courier du Littoral", 30oktober 1954, p. 1. Men sprak graag in die tijd over '*Marsmannetjes*' als iets mysterieus. Wie kon toen vermoeden dat de Amerikaanse NASA op 4 januari 2004, vijftig jaar later, triomfantelijk kon melden: 'We zitten op Mars!' Het grote publiek keek via

Internet (www.nasa.gov) massaal naar de landing en de eerste beelden die de robot Spirit schoot (aangehaald uit dagblad "De Morgen"; 5 januari 2004, p. 1).

- (69) J. Van Coillie, o.c., p. 22-23.
- (70) Het Kustblad; 15 december 1954, p. 1 en 12
- (71) Nieuwsblad van de Kust; 16 december 1954, p. 1 en 4.
- (72) De Kustbode; 17 december 1954, p. 1.
- (73) Le Courrier du Littoral; 25 december 1954, p. 3.
- (74) Stad Oostende: verslag van het beheer, etc.: jaarverslag 1955, p. 274.
- (75) Het Kustblad; 2 maart 1955, p. 1.
- (76) De kustbode; 11 maart 1955, p. 3.
- (77) Mogen wij een bezoek van de Koninklijke Familie verwachten?, in: Het Kustblad; 30 maart 1955, p. 1 en 3.
- (78) Het Kustblad; 6 april 1955, p. 3.
- (79) Het Kustblad; 1 juni 1955, p. 1-2.
- (80) De Zeewacht; 3 juni 1955, p. 1.
- (81) Le Courrier du Littoral; 4 juni 1955, p. 3.
- (82) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 2, 27 januari 1956, p. 88-89.
- (83) Nieuwsblad van de Kust; 14 juli 1955, p. 1.
- (84) De Zeewacht; 18 november 1955, p. 1.
- (85) Nieuwsblad van de Kust; 24 november 1955, p. 1.
- (86) Le Courrier du Littoral; 26 november 1955, p. 1.
- (87) Het Kustblad; 23 november 1955, p. 2. Wat de vormgeving van het interieur betreft, is het, zoveel jaren later en dan nog aan de hand van zwart-wit foto's, zeer moeilijk zich een verantwoord beeld te vormen. Misschien geassembleerd in de stijl van hun latere woning, het "koninklijk domein Argenteuil"? Prins Alexander in een brief: 'Mijn moeder doordrenkte de vertrekken van Argenteuil met haar smaak. Het huis liet bij bezoekers een unieke indruk na, (...) een woning waar ze de spiritualiteit in stak. Het interieur was mijn moeders eigen handtekening.' (Anne de Graaf: Te Koop: 'Paleis van wanhoop en vergane glorie', in: De Morgen; 26 december 2003, p. 3.)
- (88) Nieuwsblad van de kust; 26 april 1956, p. 1.
- (89) Gemeentebld Stad Oostende; nr. 3, 23 maart 1973, p. 322.
- (90) Herman Moerman: 'Koninklijke Villa: slechts verhuis?' in: De Kinkhoorn: tijdschrift; jrg. 6, nr. 5, juli 1974, p. 1.

(wordt vervolgd)

FOTOWEDSTRIJD

Naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van onze Heemkring organiseert "De Plate" een fotowedstrijd met als thema "Volkskunde in Oostende". Iedereen mag hieraan deelnemen.

Hieronder volgt het wedstrijdreglement.

1. De Oostendse Heem- en Geschiedkundige kring "De Plate" organiseert een fotowedstrijd met als onderwerp 'Volkskunde in Oostende'.
2. De wedstrijd staat open voor alle amateur-fotografen. De deelname is gratis.
3. De foto's moeten recent (max 1 jaar) in Oostende door de deelnemers persoonlijk gemaakt zijn in kleur of zwart-wit vanaf negatief, dia of digitaal.
  - Het enige verplichte formaat is A4 of 20x30 cm.
  - Iedere deelnemer mag max 3 foto's insturen.
  - Op de rugzijde van **elke** ingestuurde foto moet vermeld worden :
    - o Een titel , plaats en datum van de opname ;
    - o De naam van de fotograaf (deelnemer) ;
    - o Zijn/haar adres en telefoonnummer.

Er is geen inschrijvingsformulier nodig.
4. De kalender van de wedstrijd is als volgt :
  - De foto's moeten toekomen vóór 30 september 2004;
  - De jurering zal plaatshebben in de maand oktober;
  - Alle deelnemers worden persoonlijk verwittigd van hun resultaten.
5. De foto's moeten toekomen op volgend adres :

Oostends Historisch Museum 'De Plate'
Langestraat 69
8400 Oostende
6. Alleen de foto's die voldoen aan de voorwaarden vermeld in artikel 3 zullen gejureerd worden.
7. De prijswinnende foto's worden eigendom van de Heem- en Geschiedkundige kring 'De Plate', met recht op publicatie. De andere foto's kunnen afgehaald worden in het Historisch Museum.
8. De jury zal bestaan uit fotografen, kunstenaars en vertegenwoordigers van 'De Plate'.
9. Er zal een prijs toegekend worden aan iedere deelnemer van wie een foto wordt geselecteerd. In totaal zijn er voor 500 EUR aan prijzen. De eerste prijs bedraagt een geldsom van 250 EUR. De overige prijzen worden verdeeld onder de andere laureaten en geselecteerden bij voldoende deelname.
10. De deelnemers hebben de toelating van de gefotografeerden nodig om de foto's tentoon te stellen zonder auteursrechten.
11. Alle niet in het reglement opgenomen aangelegenheden zullen worden beslecht door de inrichters van de wedstrijd.
12. Door deel te nemen aan de wedstrijd erkennen de deelnemers hun akkoord met dit reglement.

ENSOR EN DE AMSTERDAMSE KUNSTHANDELAAR J.H. DE BOIS

door Ivan VAN HYFTE

Veel facetten van ENSORs uiterst gevarieerde en vaak complexe biografie zijn nog steeds te weinig bekend bij het grote (kunst)publiek.

Twee Nederlandse kunsthistorici J.F. HEIJBROEK (1949) en E.L. WOUTHUYSEN (1949) gaven in 1993 in een biografie (1) een levendig beeld van een Nederlandse kunsthandel in de eerste helft van deze eeuw waarin ook onze beroemdste stadsgenoot verrassend niet ontbreekt.

Daarin vertellen ze de stormachtige carrière van J.H. DE BOIS die in het milieu internationaal aanzien genoot. Geboren op 13 mei 1878 in Amsterdam leerde hij het vak bij de firma E.J. VAN WISSELINGH en Co. Hij bleef er in dienst tot en met juli 1901 en maakte de maand erop een reis door Frankrijk en België waarbij hij ondermeer Blankenberghe en Oostende bezocht.

In een brief van 12 augustus 1901 aan een vriend geeft hij een uitvoerige impressie van de 2 badsteden: "...Als badplaats zou mij Blankenberghe meer lijken dan Ostende. In de laatste voor het merendeel een parvenuachtige chicque, duur, alles duur, de mensen er ook duur. In B(lankenberghe) niet dat, meer een deftigheid, beter gezegd gedistingueerde chicque. Ook is het strand, de zeehoofden, de terrassen en alles veel mooier en Ostende zou Ostende niet zijn zonder de inderdaad groteske, van burgerlui-overdonderende-paardespul-pracht verbazende kurpaleizen; de onafzienbare rij lusthoven langs den Zéédijk; die entre parenthéses vol snollen zitten, alleen van een gedistingueerd genre; waardoor ge onwillekeurig, voortdurend aan den Amsterdamschen Zeedijk herinnerd wordt. Het werkelijk mooie in Ostende zal weinigen frappeeren, het oude stadsdeel met prachtige havens en dokken die voortdurend druk in beweging zijn. Dat is werkelijk onverwacht. Blankenberghe neemt voor zich in. Ik zei het reeds: 't is er een fijner deel van het vermaakzoekend publiek, 't heeft niet het vunzige vieze niet wat in Ostende overal zoozeer bovendrijft. Meer daarom niet, dat het een of andere uithoek is, en dat ik juist daarom er zooveel mee opheb..." (2).

Nadat DE BOIS een tijdlang "manager" was geweest van een filiaal van kunsthandel C.M. VAN GOGH, startte hij in 1913 aan de Kruisweg 68 in Haarlem een eigen kunsthandel. RASSENFOSSE, REDON, Jan TOOROP en andere MEUNIERS staan onder meer vermeld in zijn verkoopscatalogus.

Zijn eerste grote expositie in zijn Haarlems pand was die van het grafische werk van James ENSOR (nov. 1913). Ondanks lovende kritiek was de belangstelling matig. Slechts 14 van de ruim 60 Ensors werden verkocht. DE BOIS kreeg 1/3 van de opbrengst, ENSOR de rest. Positief was dan weer dat hij van de directeur van het Keulse Wallraf-Richartz-Museum de opdracht kreeg een zo compleet mogelijke collectie goede etsen van ENSOR te verwerven (3). Daarom reisde hij naar Oostende om er de toen al "legendarische" kunstenaar op te zoeken.

Over dit bezoek schreef hij: "...Er ging zoo het verhaal dat de schilder er een winkeltje op na hield, waar de zomersche badgasten snuisterijen en 'souvenirs d'Ostende', beschilderde schelpen, geprepareerde kleine vogels etc. etc. konden kopen. Daar zou de kunstenaar eigenlijk van leven, daar men zijn kunst niet kocht. Zoals gewoonlijk was het ook ditmaal anders. Ensor's moeder was inderdaad in de Vlaanderenstraat een zodanig bedrijfje begonnen dat vrij rendabel bleek. En uit eerbied voor zijn ouders en uit liefde voor het ouderlijk huis dat hij niet verlaten wilde, heeft de schilder dat zaakje laten voortbestaan en er een paar oude heertjes gelukkig mee gemaakt, die er, toen ik mijn bezoek bracht, als ernstige beheerders van een rareitienmuseum rondwandelden. Achterin voerde een trap naar een bovenverdieping van het vrij groote pand, en daar zou men den langzamerhand beroemd geworden kunstenaar aantreffen. De ontvangst was hoffelijk en hartelijk

en de schilder had er blijkbaar plezier in dat ik mij eerst even in den chaos van meubels, maskers, poppen, ja, wat niet al, moest oriënteren, eer ik rustig langs de volbehangen wanden met schilderijen, aquarellen en teekeningen kon wandelen en al wandelend de vaak geestige opmerkingen van den gastheer kon trachten in het geheugen te prenten, die door dezen bij een of ander doek gemaakt werden. In een hoek van de kamer stond een klein vleugeltje, een eindje er vandaan een harmonium en van tijd tot tijd zette ENSOR zich achter het een of het ander en ontlokte aan die instrumenten een reeks klanken, welluidend, doch voor mijn oor zonder eenig verband of melodie. ENSOR die nimmer muziek gespeeld had, speelde fluit, harmonium en piano op het gevoel af, componeerde zelfs een muziek bij een ballet van marionetten dat, door een ander opgeschreven en georchestreerd, in den Vlaamschen schouwburg van Antwerpen werd opgevoerd (...).

Wij schoten wel niet hard op met het samenstellen van de voor Keulen bestemde prentenverzameling, want van de meeste koperen etsplaten, die in de tachtiger jaren ontstaan waren, bleken geen goede afdrukken meer te bestaan, slechts magere drukjes, zonder de charme, die een goede ets kan hebben. Doch die kleurde de oude heer dan met waterverf hier en daar wat op en maakte er dusdoende aquarellen van...maar dat was niet de bedoeling. Reeds toen bleken mooie vroege drukken van Ensors etsen zeldzaam te worden. Met zijn hulp heb ik daarna nog wel het een en ander elders kunnen vinden, hetgeen tenslotte tezaam met wat de kunstenaar zelf mij nog verschaffen kon, mijn opdrachtgevers mocht bevredigen..." (4).

In de "Estacade", de "Réverbère", de "Bassins à Ostende" en de "Ferme Flamande" vond hij "...het typische nerveuse van Ensor het zuiverst uitgedrukt..." (5).

Deze veelzijdige man kwam ook nog aan de kost als uitgever van grafieken, kunstcriticus en auteur van literaire kritieken, waarbij hij een fenomenale bibliografie naliet (6).

Toen op 6 juni 1946 een klant vóór sluitingsuur de zaak binnenliep, vond hij DE BOIS dood onderaan de trap.

---

(1) J.F. HEIJ BROEK en E.L. WOUTHUYSEN: "Kunst, kennis en commercie; de kunsthandelaar J.H. DE BOIS 1878-1946", uitg. Contact Amsterdam/Antwerpen, 1993, 285 p.

(2) J.F. HEIJ BROEK en E.L. WOUTHUYSE: op. cit. p. 24-25.

(3) Volgens een brief van J.H. DE BOIS van 4 januari 1915 aan de Keulense directie heeft hij 14 originele etsen van ENSOR geleverd die in 1915 nog niet betaald waren (op.cit. p. 181).

(4) J.F. HEIJ BROEK en E.L. WOUTHUYSEN: op. cit. p. 53-54.

(5) op. cit., p. 59.

(6) op. cit., p. 231-275

DE BEELDEN IN DE KONINGINNELAAN: CORRECTE VERKLARING VAN HUN BETEKENIS

door Gerard DANIELS

In de brochure van "Open Monumentendag Oostende 2003) (thema: steen) worden, op p. 26) de allegorische figuren, opgesteld in de Koninginnelaan, besproken. De uitleg, en ook die op de verklarende teksten bij de beelden in de Koninginnelaan zelf, is in vele opzichten foutief. De oorzaak hiervan is een bijdrage van de overigens eminente Norbert HOSTYN in het tijdschrift De Plate (1987) en sindsdien klakkeloos overgenomen in menige publicatie. Ook mijn vraag aan het Stadsbestuur (2002) om de teksten in de Koninginnelaan aan te passen werd verworpen met verwijzing naar de betreffende bijdrage van dhr. HOSTYN. Graag vermeld ik m.i. de historische betekenis van de beelden en misschien kan dit wel even vermeld in De Plate.

"Op het vroeger postgebouw prijken 8 beelden. De 4 exemplaren op de zijgevel (met het gebouw mee vernield) verwezen naar de 4 menselijke rassen. De 4 exemplaren rond de toren werden gered een bevinden zich thans in de Koninginnelaan. In de geest van de toenmalige evolutie verheerlijken zij de onbeperkte communicatie die tussen mensen en landen mogelijk werd en eigenlijk de basis van de vooruitgang is geworden die de 20^e eeuw kenmerkt.

Beeld 1 = scheepvaart als verbinding over zee tussen de verschillende landen.

Beeld 2 = posterij of vrije briefwisseling tussen de mensen. Het gevleugeld wiel wijst NIET naar de spoorweg maar is eenvoudig het toenmalig logo van de posterij!

Beeld 3 = telefonie-telegrafie of de rechtstreekse snelle communicatie tussen mensen.

Beeld 4 = spoorweg of snelle vervoerscommunicatie tussen steden en landen. Het tandwiel verwijst NIET naar de industrie maar is het toenmalige logo van de spoorwegen! De lamp verwijst naar de lamp van de treinwachter die door het omhoog steken ervan het sein gaf dat de trein mocht vertrekken. De Mercuriustaf verwijst op de snelle verbinding (t.o. paardenspannen) – Mercurius is o.a. ook de Romeinse God van verkeer, ook vlugge bode der goden.

De Koninginnelaan heeft een historische betekenis. Ze werd door koning Leopold II rond 1900 geconcipieerd als verbinding tussen strand en wandelpark. Ook de beelden werden in dezelfde periode gecreëerd (evenals de Koninklijke stallingen). Misschien is het gepast die beelden van een historisch juiste verklaring te voorzien".

Iets wat mij zeer aan het hart ligt, omdat ik er zelf wat mee te maken had tijdens mijn ambtsperiode van Schepen van de Stad Oostende (1980-1988).

TENTOONSTELLING: HET BELEG VAN OOSTENDE GEÏLLUSTREERD

Naar aanleiding van deze tentoonstelling zoeken wij boeken, artikels, tijdschriften, afdrukken van kaarten of schilderijen, enz. in verband met het Beleg van Oostende.

Personen in bezit van dergelijke documenten en die willen deelnemen aan de tentoonstelling mogen een lijst sturen naar dhr. Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende.

Gedurende de tentoonstelling worden de documenten verzekerd

1. Raad van Beheer

De raad van beheer was op 31 december 2003 als volgt samengesteld:

Dhr Omer VILAIN	Voorzitter
Dhr August VAN ISEGHEM	Erevoorzitter
Dhr Walter MAJOR	Ondervoorzitter
Dhr Freddy HUBRECHTSEN	Secretaris
Dhr Jean Pierre FALISE	Penningmeester-hoofdredacteur
Mevr Simone MAES	Archivaris-documentaliste
Dhr Emile SMISSAERT	Bibliothecaris
Dhr Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester
Mevr Nadia STUBBE	Verslaggeefster
Dhrn Ferdinand GEVAERT, August GOETHAELS, , Koen VERWAERDE en Valère Prinzie	

a. Vergaderingen, werkgroepen en commissies

- De raad van beheer hield 11 gewone vergaderingen.
- Culturele raad Oostende: krijgt voortaan de benaming "Cultuurraad Oostende".

vertegenwoordiger : Dhr. Emile SMISSAERT (vervanger : Dhr. Walter Major)

Algemene vergaderingen : 10x (alle) ; in maart vervangen door W. Major

- Prijs Cultuurraad 2002: uitreiking op stadhuis 17 januari 2003
- Werkgroep (2x) 21 okt en 13 nov + kandidatuurstelling R. Coelus
- Tweede Cultuurforum : thema "-De cultuurraad van de Toekomst". (2x)
- Diverse werkgroepen : In eerste halfjaar zeer beperkt, daar onze Cultuurraad zich diende aan
  - te passen en te herstructureren conform het Decreet van juli 2001
  - Infrastructuur : (2x)
  - Nacht van de Musea en Galerijen (1x)
  - Monumenten en Landschappen (1x)
  - Open Monumentendag (7x)
  - Straatnamen (2x)
- Werkgroep "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende":
Leden : Dhr Prof.Dr.L.FRANÇOIS, voorzitter
Mevrn.C.VERMAUT, G.FARASYN-SCHEPENS, Dhrn F.HUBRECHTSEN,
J.PARMENTIER, F.GEVAERT, I.VAN HYFTE, P.FRANÇOIS.

- Werkgroep "Museum"
Leden : Mevr.MAES, Dhrn VERMEERSCH en OUVRY met Dhrn FALISE en HUBRECHTSEN.
- Werkgroep "Website"
Coördinator : Dhr. Nuytten.

b.49ste Algemene Statutaire Vergadering

- Deze vergadering ging door op zaterdag 29 maart 2003 om 10u30. Op 1 lid na was iedereen aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht.
- De lidmaatschapsbijdragen voor 2003 werden vastgesteld op € 11 (aangesloten lid), € 15 (steunend lid), vanaf € 25 (beschermend lid)..
- Tijdens de vergadering stelde de voorzitter, ingevolge par. 4 van de statuten, dhr. Erwin Mahieu en mevr Nadia Stubbe voor als nieuwe effectieve leden.

2. Secretariaat

a. Het secretariaat verwerkte 381 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor de nummering. Briefwisseling intern de raad van beheer wordt enkel behouden als het nuttig lijkt voor de historiek van de kring.

b. Leden

De Kring telde op 31 december 504 leden.

3. Activiteiten

a. Voordrachten

Er waren in totaal 8 avond- en 3 namiddagvoordrachten :

- Zaterdag 22 februari om 10u30 :
"Achter de schermen van de schermen. Bezoek aan cinema Rialto, door dhr Jan Nuytten
- Donderdag 27 februari om 20u
"Leopold II : levensecht en karikuraal", door dhr. Dirk Beirens
- Donderdag 20 maart om 14u30
Dhr. Omer Vilain interviewt dhr. Jean (John) Boussy.
- Donderdag 27 maart om 20 u :
"In en om het kerkje van James Ensor: Onze Lieve Vrouw ter Duinen", door dhr. Freddy Dufait.

- Donderdag 24 april om 20 u :
“De aangekondigde voordracht over circussen ging niet door en werd vervangen door “Oostende stad aan zee” door dhr. Norbert Hostyn. (diavoordracht).
- Donderdag 22 mei om 20 u :
“Kerk van Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen “ Hazegras door dhrn Koen Verwaerde en Jean Pierre Falise
- Donderdag 25 september om 20 u:
“Ontstaan van Middelkerke als toeristische gemeente in de schaduw van Oostende”, door dhr. Ronny Van Troostenberghe.”
- Donderdag 30 oktober om 14u30 en om 20 u :
“”Bouw van de bibliotheek Kris Lambert en Oostende anders bekeken”. Diamontage, door dhr. Valère Prinzie met medewerking van dhr. Dirk Beirens.
- Donderdag 27 november om 20 u :
“Koning Albert I en koningin Elisabeth in Oostende 1910-1914”, door dhr. Emile Smissaert.
- Donderdag 18december om 20 u :
“Gespoeld, gespuid, gebaggerd: de haven van Oostende”, door dhr. Freddy Hubrechtsen.

Voor de 11 voordrachten geeft dat een totaal van 516 aanwezigen met een gemiddelde van 54 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

Er waren in 2003 geen studiebezoeken voorzien.

c. Podiumoptreden

Een KLEINKUNSTGEBEUREN, voorafgegaan door een banket, op 6 december om 12 uur in de zaal van het restaurant BENNY met 61 aanwezigen.

Dhr Martin VANDERSTRAETEN uit Oostende verzorgde het muzikaal gedeelte dat de herinnering aan de “Sing – Song Pubs” in Oostende tijdens de jaren '40-'50-'60 deed herleven met actieve deelname van de aanwezigen. Jef Klausning zong enkele nummers.

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 1 juni, onder leiding van Dhr Jean Pierre FALISE, naar het Beiaardmuseum in Mechelen en een historische stadswandeling langs de St. Romboutstoren en het stadhuis en het paleis van Margareta van Oostenrijk. Er waren 51 reizigers.

e. Andere activiteiten

- De jaarlijkse Driekoningenviering van de besturen der heemkringen en de VVF werd op 10 januari verzorgd door de VVF Oostende.. De kring was vertegenwoordigd door dhr. Vilain, dhr. en mevr. Falise, dhr. en mevr. Major , dhr. en mevr. Verwaerde, dhr. Goethaels en mevr. Stubbe.

- Het bijna voltallige bestuur vertegenwoordigde de kring op de uitreiking van de prijs van de Cultuurraad Oostende 2002 aan dhr. Jef Klausning op 17 januari.
- Jaarlijks veiling op 30 januari onder leiding van Dhr Omer VILAIN.
Er werden 185 stukken aangeboden met een totale opbrengst van € 1518. Dit bracht voor de kring € 367.60 op.
- Dhr en mevr; Falise waren aanwezig bij de opening "Met genegen groeten" in het tolhuis te Brugge op 11 april.
- Op 21 april vertegenwoordigden Dhrn VILAIN en MAJOR de Kring tijdens de bloemenhulde aan het monument der zeelieden. Een bloemstuk werd neergelegd.
- Op 25 april waren Dhr Vilain, Dhr en mevr Falise en dhr Hubrechtsen aanwezig bij de opening van de tentoonstelling "Onze voorouders in het leger van Napoleon" in de lokalen van het VVF.
- De inhuldiging van het schilderij "Louise Marie" werd gehouden in het OHM op 2 mei.
- Op 3 mei waren dhr Hubrechtsen en mevr. Stubbe aanwezig op de studiedag van de Provincie over "Internet en Genealogie".
- Dhr. Vilain, Major, Falise en mevr. Maes vertegenwoordigden de kring op de Ensorherdenking van 4 mei.
- De heer Vilain vertegenwoordigde de kring bij de Paster Pype herdenking op 3 juni waarbij een bloemenkrans werd neergelegd.
- Dhr en mevr Falise vertegenwoordigden de kring op 28 oktober op de infosessie over de erfgoeddag.
- Dhr Hubrechtsen was aanwezig op de studiedag over de nieuwe wetgeving voor VZW's te Gent op 22 november.
- Bij de opening van het Provinciaal Archief te Brugge op 4 december was dhr Hubrechtsen aanwezig.

4. Museum

De Nacht van de Musea en Galerijen ging door op 14 februari . We telden 615 bezoekers. We namen tevens deel aan Oostende voor Anker (22-25 mei), Open Monumentendag op 14 september en aan de Kunstnocturne op 28 augustus.

Op 1 april opende dhr. Hostyn de tentoonstelling over Gella Allaert en op 18 oktober opende dhr. Prinzie zijn fototentoonstelling "Oostende anders bekeken".

5. Archief

p.m.

6. Documentatiecentrum

Dhr VAN HYFTE en mevr. FARASYN zijn bezig met de aanvulling. Mevr. STUBBE is de fiches op computer aan het zetten.

7. Mediatheek

Raadpleegbaar tijdens de openingsuren van het museum.

8. Tijdschriftenkast

De tijdschriftencollectie is nog steeds niet consulteerbaar.

9. Verzameling van de Kring

a. Bruikleen

Er werden geen voorwerpen in bruikleen gegeven.

b. Aanwinsten

- Schenken

De publiciteitspop van de overleden Roger Delee van de Café "Sint-Sebastiaan" werd aan het OHM geschonken.

Westdiep (Basisschool) schonk zijn schoolarchief aan het OHM

We kregen de vlag van de Volksunie van de Vuurtorenwijk.

Dhr. Vanslebrouck schonk foto's van de begrafenis van visgroothandelaar BOVIT.

- Aankopen

De heer Smissaert kocht 2 foto's bij fotograaf Dasseville

10. Publicaties

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data : januari, februari, maart, april, mei, september, oktober, november en december. In totaal werden 275 bladzijden gepubliceerd waaronder 32 zwart-wit-fotobladzijden en 9 bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten.

Dhr. FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift. De registers (54 blz) werden samengesteld door dhr. SMISSAERT.

b. Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende Heemkringen of Verenigingen :

Bachten de Kupe, Veurne. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Ernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring 't Schorre, Oostende. Heemkring Coclariensia, Koekelare. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Heemkring Dorp en Toren, Deerlijk. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberghe. Heemkring Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint-Guthago, Brugge. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkundige Kring Eisden, Eisden. Heemkundige Kring Erpe Mere, Mere. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper, Kon. Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Mededelingen Cultuur Raad, Oostende. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Antwerpen. Westvlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde, Aartrijke. Familiekundige, Heemkundige en Geschiedkundige Kring Ghestela, Gistel. Tijdschrift van Dexia, Brussel

c Abonnementen

De Kring is geabonneerd op "Marswin" tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor bestudering van Zeezoogdieren. Alsook op het tijdschrift "Tradities" uit Nederland.

d. Andere publicaties

Geen

11. Giften

De Kring ontving geldelijke giften van: Mevr. J. Berden, mevr. Debrock, dhr Jan Nuytten, dhr. August Goethaels, dhr. Etienne Blommaert, dhr. Jean Petit, dhr. Jacques Laleman, dhr. Dirk Panesi.

Nadia STUBBE
verslaggeefster

Omer VILAIN
Voorzitter

OPENINGSDATA MUSEUM IN 2004

- Elke zaterdag
- Van 20 december 2003 t/m 04 januari 2004 (gesloten 23, 25 en 30 december en 01 januari)
- Van 21 februari t/m 29 februari (gesloten 24 februari)
- Van 03 april t/m 19 april (gesloten 06 april)
- Van 20 mei t/m 23 mei
- Van 12 juni t/m 13 september (gesloten elke dinsdag)
- Van 30 oktober t/m 07 november (gesloten 2 november)
- Van 26 december t/m 09 januari (gesloten 25 en 28 december 2004, 01 en 04 januari 2005)

Telkens van 10u tot 12u en van 14u tot 17u

Onze prijs = uw profijt
Uw kleurenfoto's manueel
afgewerkt volgens de
modernste technologie
met multi-scanner

**COCK
CAMERA
SERVICE**

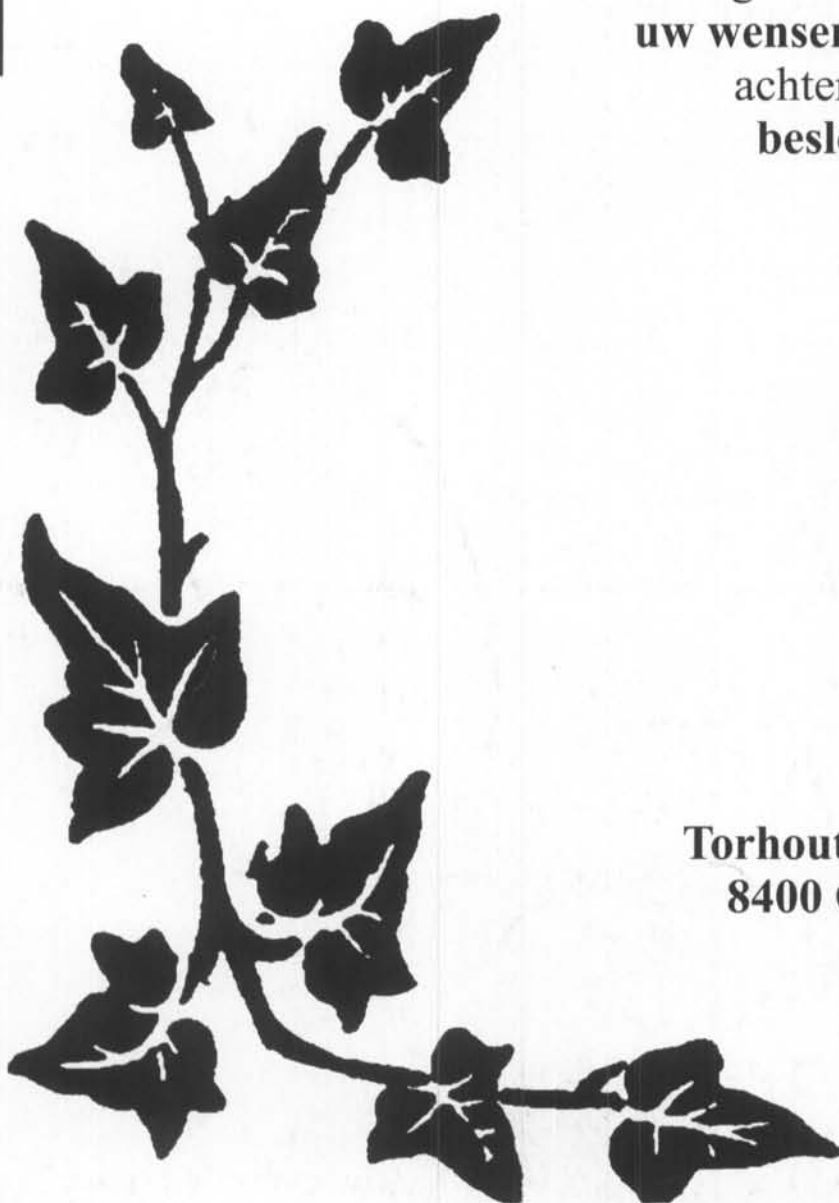
Hoek Jozef II straat en
Christinastraat - Oostende

Waar kwaliteit nog
vakmanschap is

Uitvaartverzorging - Funerarium

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontra**kt
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059/80.15.53